

Nya! FOTOSKOLAN

2010-2011

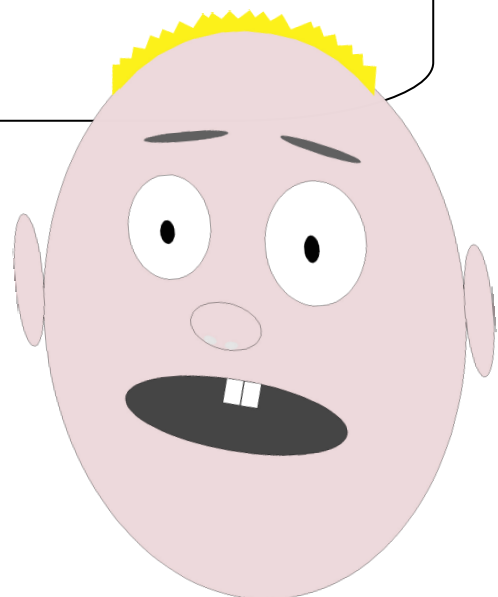
© Mattias Åström

Samtliga bilderna kommer från Internet & MÅ-Foto

INNEHÅLL

Tillfälle 1	Hur fungerar en kamera? Vad betyder alla knappar?
Tillfälle 2	..Vad är ISO och när ska den ändras?
Tillfälle 3	..Ljusbilning (Repetition)
Tillfälle 4	.. Vad är vitbalans och hur använder jag det?
Tillfälle 5-6	.. Bländare (Repetition)
Tillfälle 7	..Slutaren (Repetition)
Tillfälle 8.....	..Obkeltiv och repetition från början
Tillfälle 9	..Landskapsfotografering (Repetition)
Tillfälle 10	..Gyllene snittet (Repetition)
Tillfälle 11	..Arbeta med blixtrar (Repetition)
Tillfälle 12	..Fotografera personer (Repetition)
Tillfälle 13	.. Redigering i datorn (Repetition)
Tillfälle 14	..Makrofotografering (Repetition)
Tillfälle 15	..Svartvitt (Repetition)
Tillfälle 16	..Filformat & Råformat (Repetition)
Tillfälle 17	..Repetition på ALLT

Alla de här sakerna kommer vi att gå igenom flera gånger. Det är svåra saker och det tar tid att lära sig. Bästa sättet att lära sig är att läsa och våga testa! Vi kommer åka ut och fota mycket.

TÄNK ALLTID PÅ DETTA NÄR DU FOTAR

HÅLL KAMERAN STILLA: tänk på din andning och koncentrera dej på bilden. Håll händerna nära kroppen för att hålla kameran stilla. Ta stöd mot en vägg, träd eller marken om så behövs. Ibland måste man ha stativ och fjärrutlösare.

ANVÄND FÖRGRUNDEN: Undersök olika vinklar för ditt motiv. Kan du få med en spännande förgrund för att öka djupet i bilden och skapa en mer spännande bild att titta på.

GÅ NÄRA MOTIVET: Var inte rädd att komma för nära. Oftast tar men bilder alldeles för långt ifrån motivet. Det känns mer intressant och välkomnande att gå närmare det man fotar.

TÄNK PÅ LJUSET: Hur faller ljuset. Bör du kanske flytta dig eller motivet. Behövs en blix?!

TA MÅNGA BILDER: Det är alltid bra att ta många bilder på samma motiv. Särskilt om det är människor med på bilden för de blinkar ofta och kan få lustiga miner mm.

KAMERAPOSITION: Nästan alla som tar kort står rätt upp och ner och fotar rätt fram. Tänk annorlunda. Kan bilden bli mer spännande om du ligger eller byter vinkel. I vissa lägen, tex sportfoto så kan en sne bild med rörelseoskärpa ge "rörelse" i bilden.

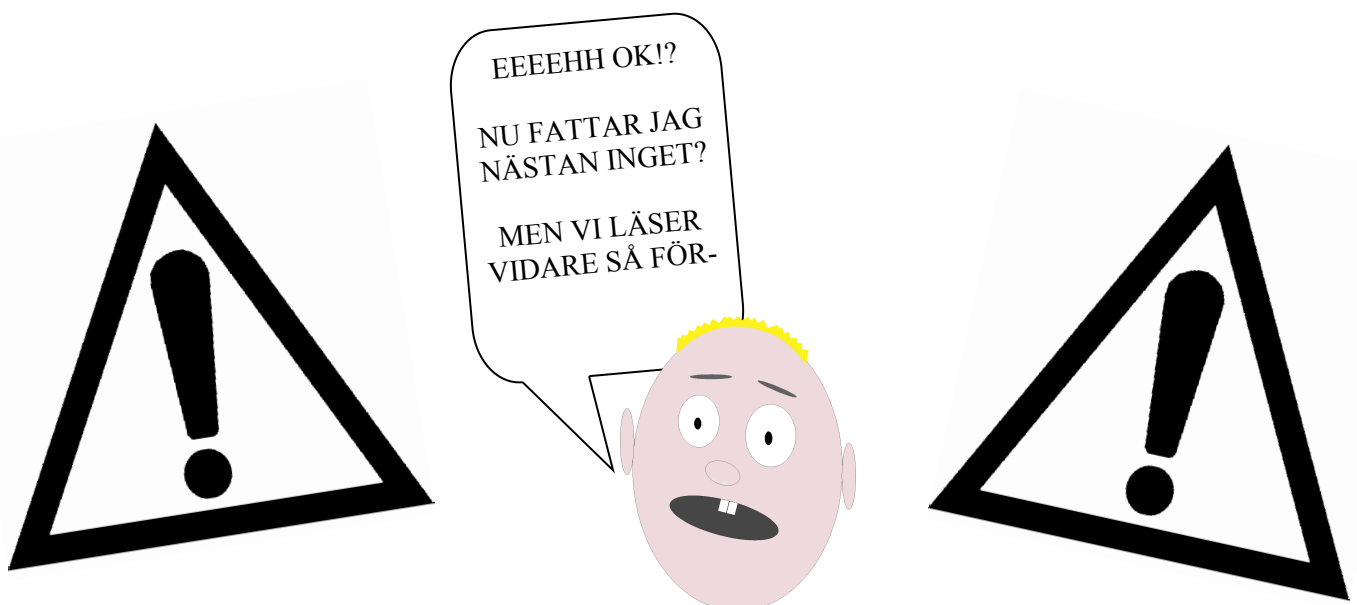
SYMMETRI: Balansen i bilden. Är horisonten rak? Eller ligger andra linjer som tex hus osv på ett bra sätt i bilden så den inte känns sned och rörig? Inga röriga och stökiga bakgrunder som tar uppmärksamheten från motivet.

DET GYLLENE SNITTET: Fotoregler som ger mer harmoni och mycket bättre bilder.

UNDVIK TOMMA DELAR: Vanligt vid t.ex. porträtt med en stor tom del. Gå närmare eller ändra vinkel och få med en spännande förgrund t.ex..

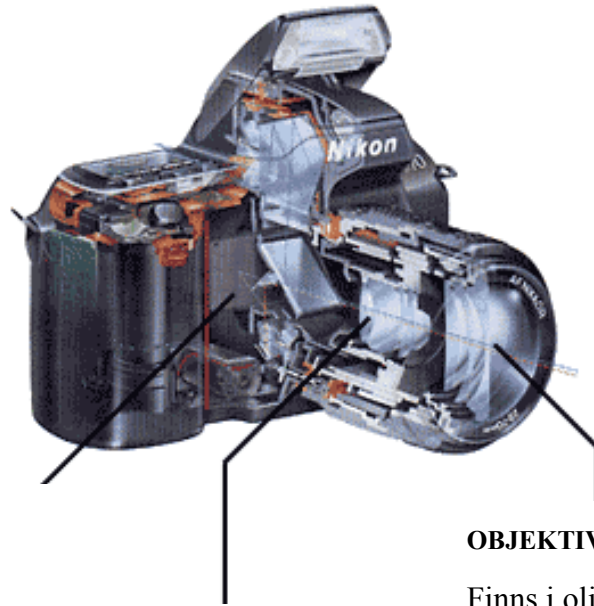
KAPA INTE HUVUDEN OCH KROPPAR: Ser väldigt illa ut och människan som ser bilden letar automatiskt efter en förklaring efter den förlorade delen. Hur ser den ut osv?

BILDKOMPOSITION: Hela grunden i fotot ligger i kompositionen, alltså hur fotografen vill att bilden ska se ut. Se det som en målning/konstverk som ska arrangeras och fixas på rätt sätt. Hur vill du att bilden ska se ut? **Här vägs alla delar in som vi gått igenom här över!**

OM KAMERAN

Kameras viktigaste delar är bildprocessorn, slutaren, bländaren och objektivet. De delarna ska vi titta närmare på nu. Vi börjar med bildprocessorn.

BILDPROCESSORN

Motsvarar den filmstorlek man köpte förr. Ju större processor ju bättre kamera (och dyrare).

SLUTARE & BLÄNDARE

Bländarstorlek kan ändras. Slutaren bestämmer tid som bländaren är öppen.

OBJEKTIV

Finns i olika prisklasser och kvaliteter och i olika zoomomfång mm.

BILDPROCESSORN

Processorn motsvarar den storlek man hade på filmrullarna förr innan kameran blev digital. Ju större bildprocessor ju bättre kvalitet i både **detaljer, ljuskänslighet och färgåtergivning**. På en s.k. Kompaktkamera är bildprocessorn inte mycket större än en tumnagel.

På systemkamerorna är processorerna större. 23,6 x 15,8mm är vanligt på de billigare modellerna. En s.k. fullformatskamera har den största och bästa bildprocessorn man kan ha och det är 36 x 23,9 mm.

Processorn fångar upp det du siktar på med kameran och förvandlar om bilden till en digital datafil. Du använder hela din processors kraft om du fotar i s.k. råformat som finns på systemkameror och en del kompaktkameror nu för tiden. Bilderna blir mer detaljrika, använder fler färger och nyanser i ljus osv än tex JPG som är ett krympt bildformat för att få plats med så många bilder som möjligt.

Vad och hur man använder RÅFORMAT (RAW, NEF) tar vi upp senare.

ISO

ISO är hur **ljuskänslig bildprocessorn** ska vara. Det är ett sätt att "lura" kameran om det blir lite skumt ute eller om du t.ex. fotar närbilder, konserter osv. Du bestämmer själv ISO-värdet genom att lära dej tyda ljuset i lokalen eller miljön du ska fotografera. Det går att använda kameran autofunktion men man får inte glömma att kameran är en maskin och "tänker" faktiskt fel många gånger.

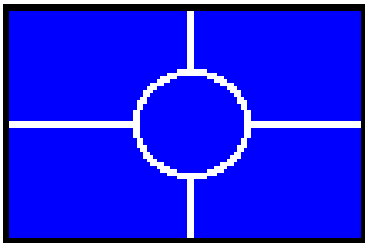
Kort sagt kan man säga att **ju mörkare det är ju högre ISO ska du använda**. Det finns dock en stor nackdel med att höja ISO'n. **Ju mer du höjer den, ju grynigare blir bilderna**. Här spelar också processorn in, ju större processor du har ju mindre brus får du vid höga ISO-värden.

Vill man ha grynfrä och brusfria bilder ska man ha ISO 100 -200 eller lägre men ibland behöver kameran då långa slutartider och en stor bländare för att hinna släppa in det lilla ljus som finns där du fotar. Ibland krävs då stativ. **BLÄNDARE** och **SLUTARE** partar vi om senare.

För att korta ner slutartiden något ytterligare kan du ljusmäta via spotmätning.

LJUSMÄTNING

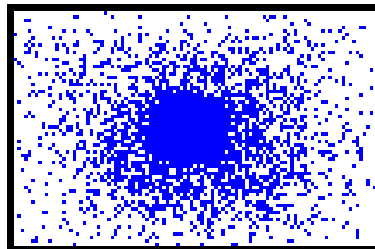
Ljusmätningen avgör vilket ljus i bilden som kameran tar hänsyn till när den tar kortet. Ofta märker man inte så stor skillnad, men i vissa situationer **MÅSTE** man ställa om ljusmätningen och det ger en avsevärt bättre bild. Ljusmätningen påverkar också slutartiderna till en viss del. Här nedan ser du de olika mätningarna, observera att namnen kan variera beroende på kameramärke.

MATRIX-MÄTNING

Kan användas nästan jämt. Mäter ljuset i hela bilden som områdena visar. Tar hänsyn till allt ljus som uppfattas av kameran. Kräver lite längre slutartider i svaga ljusförhållanden.

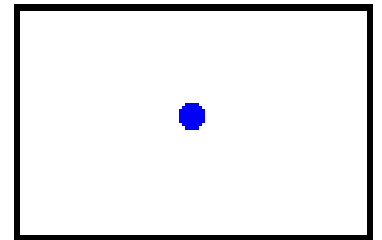
Ger ett realistiskt slutresultat så som ögat uppfattar bilden. Vanlig som standardljusmätning i de flesta situationer dagtid.

CENTRUM-MÄTNING

Tar också hänsyn till hela bildområdet men lägger mest vikt vid ljuset i centrum av bilden. Kan ofta användas på ungefär samma sätt som Matrix-mätning.

Ganska vanlig vid tex makrofotografering eller där kontrasterna mellan ljus och mörker i bildområden ökar. Tex en upplyst person i en mörk miljö.

SPOT-MÄTNING

Mäter enbart i mitten på bilden, eller där du valt att ha din fokuspunkt (Pratar vi om senare).

Passar bra när man ska ta porträttbilder, samt fotografera i motljus och konserter mm. Ett måste då kontrasten mellan ljus och mörker är stor.

Kortar ner slutartiden en aning.

GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM ISO & LJUSMÄTNING

Bilderna kommer från Internet

WB - VITBALANS

Vitbalansen är den funktion i kameran som läser in färgerna (temperaturen) i en bild. Det är vanligt att man kör på AUTO men ibland ser man på resultatet att det är lite för gula, gröna eller blå färgtoner i bilden. Då är det vitbalansen man bör ändra. Till viss del går det att ändra efteråt i ett bildbehandlingsprogram, men det är alltid bättre att få så bra bild som möjligt i kameran när man fotar!

Bäst resultat får man om man ställer in sin egna vitbalans vid varje fototillfälle. Inte för varje bild men för varje miljö/ställe man fotar på. Det man gör då är att man går in i menyn i kameran och väljer CUSTOM eller EGEN VITBALANS, därefter fotar man ett vitt papper som ska täcka hela bilytan. Kameran kommer att räkna ut vitbalansen genom att göra paret du fotade så vitt som möjligt. Detta är lite överkurs så de flesta använder istället kameran färdigprogrammerade val för vitbalansen.

De brukar heta ungefär såhär:

Auto
Daylight (Dagsljus)
Cloudy (Moln)
Tungsten light (Halogen ljus)
Fluorescent light (Lysrörsbelysning)
Custom white balance (Egen inställd vitbalans)

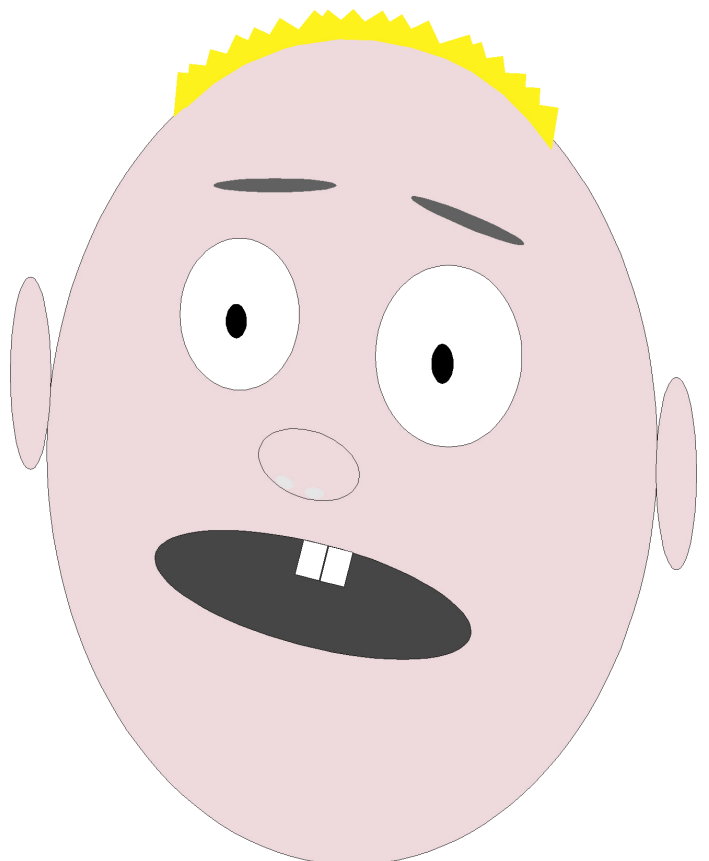
Tänk på att vitbalansen kan behöva ändras under ett och samma fototillfälle. Tex om du ändrar vinkel eller ändrar kameran position i förhållande till det du fotar. Det kan också behöva ändras om det är soligt och moln täcker solen ibland. Även det här ändras om du fotar i AUTO men självklart kan det bli fel när kameran inte känner av hela miljön, ljuset osv på rätt sätt.

GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM VITBALANS

VISST ÄR DET SVÅRT OCH RÖRIG?

DET ÄR MYCKET ATT TÄNKA PÅ NÄR MAN ÄR FOTOGRAF. *DET BÄSTA ÄR ATT VÅGA TESTA OCH GÖRA MISSLYCKANDEN, IBLAND ÄR DE FAKTISKT DE MISSLYCKADE BILDERNA SOM ÄR DE MEST SPÄNNANDE ATT TITTA PÅ!*

GÅ TILLBAKS NU OCH REPETERA ALLT FRÅN BÖRJAN IGEN

BLÄNDAREN

En av kamerans mest viktiga delar. Lär du dig hantera den, kan du skapa många spännande bilder som tilltalar många människor.

Bländaren är det hål som släpper in ljuset i kameran, man kan säga att det är det hålet som kameran ser igenom, som vårt egna öga. Bländaren bör ställas om i storlek beroende på vilka förhållanden du fotar i och vilket resultat du vill på din bild.

Slutaren och bländaren är ett par som arbetar tillsammans. Påverkar du den ena så måste du också påverka den andra. När man väljer automatisk i kameran ställer den själv in lämplig slutare och bländare. Men så fort man är redo att testa lite på egen hand tycker jag att man ska börja ändra lite själv. Att själv ställa in slutaren och bländaren ger mycket bättre och mer spännande resultat på bilderna.

Att frångå AUTO i kameran kan kännas svårt men om du inte går direkt till manuellt läget, vilket betyder att du måste ställa in allt själv, så kan du tex **gå till A, som betyder APERTURE (Bländare på engelska).** Då ställer kameran själv in slutartiden så kan du koncentrera dig på bländarstorleken.

Här ser du ett par olika bländarinställningar och hur det påverkar hålet i kameran, alltså hur mycket ljus som släpps in till processorn.

Bländare 1.8

Bländare 10

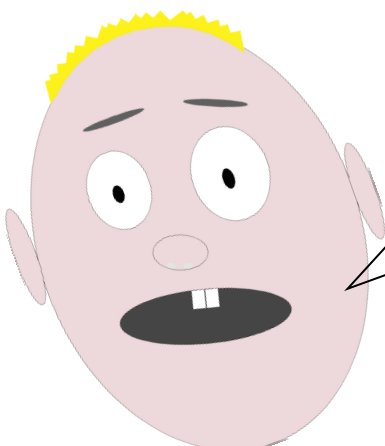

Bländare 25

Har man en stor bländare som 1,8 visar så måste du ha en snabb slutartid. Har du en liten bländare som tex 25 så måste du ha en lång slutartid och antagligen använda stativ. Bländartalet skrivs oftast som: f1,8 eller f10 osv....

Bländaren påverkar också hur mycket av bilden som ska vara i fokus, alltså ha skärpa. En storbländare som 1,8 gör en liten del av bilden skarp. En bländare på 25 gör en större del av bilden skarp. Sen påverkar det hur nära du är det du fotar också!!

Alternativ på bländarstorlekar bestäms av ditt OBJEKTIV

HMMM?!?
SÅ BLÄNDAREN STYR ALLTSÅ FLER SAKER? DELS HUR MYCKET LJUS SOM SLÄPPS IN I KAMERAN OCH SEN HUR STORT OMRÅDE SOM ÄR I FOKUS, ALLTSÅ SKARPT PÅ BILDEN.

SEN JOBBAR DEN IHOP MED SLUTAREN???
NU BLEV DET MYCKET ATT TÄNKA PÅ.
JAG LÄSER NOG SIDAN IGEN!!!

BLÄNDAREN FORTSÄTTNING

Bilderna här nedan visar skärpedjupet. Dvs att båda bilderna är tagna med fokus på samma ställe, löven i framkant, men med olika bländarstorlekar.

Bilden till vänster har bländare 4 och då blir bara en kort bit i framkant runt löven klara. **Bilden till höger har bländare 22** och ger en mycket större del i fokus. **På trafikljuset är den översta bilden fotad med $f_{2,8}$ och den nedre med f_{13}**

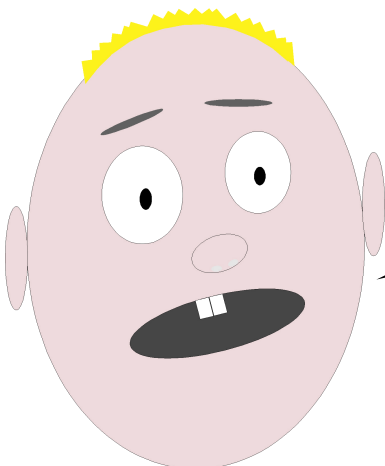
Observera att slutartiden måste ställas om också så att det passar de olika bländarna om du inte använder funktionen A på din kamera, då ställs slutartiden in automatiskt men kan bli lång på f_{22} som inte släpper in så mycket ljus.

AHA!
SÅ DET ÄR SKÄRPEDJUPET.

OM MAN HAR EN LITEN
BLÄNDARE SÅ BLIR DET MER
SUDDIGT I BAKGRUNDEN OCH
OM MAN HAR EN STÖRRE SÅ
BLIR DET MER TYDLIGT I
BAKGRUNDEN.

MEN SEN STYRDE JU BLÄNDA-
REN HUR MYCKET LJUS SOM
KOM IN I BILDEN? HÄR SER JU
ALLA BILDER LIKA LJUSA
UT?!

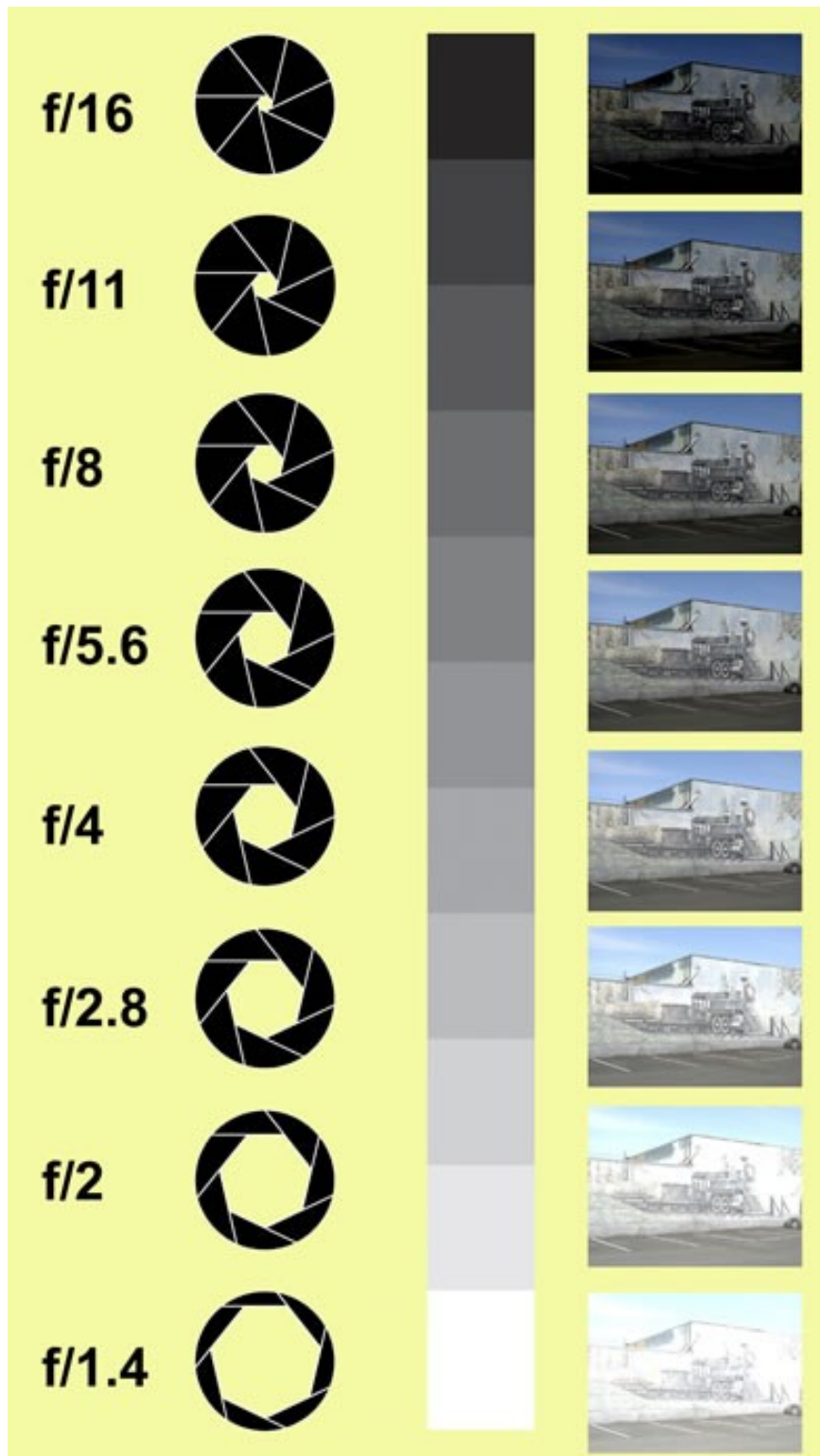

BLÄNDAREN FORTSÄTTNING

Bländaren styr även hur mycket ljus som släpps igenom till processorn. Det är här det blir lite krångligt eftersom bländaren arbetar tillsammans med slutaren. Men om man inte tänker så mycket på slutaren just nu så kan man säga att **ju mindre bländartal, ju större är hålet i kameran som släpper in ljus. Ju högre bländartal, ju mindre hål som släpper in ljus.**

Titta på tabellen här nedan så kanske det är lättare att förstå.

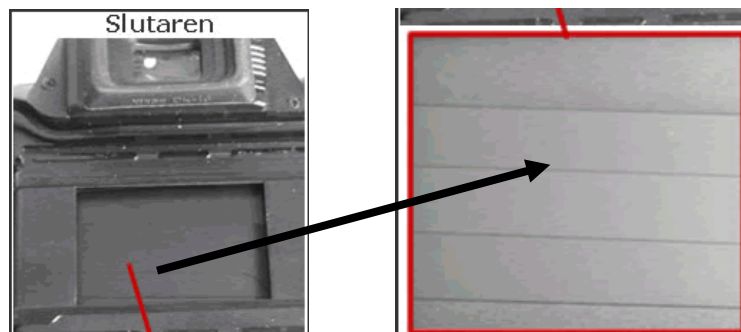

GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM BLÄNDAREN

Bilderna kommer från Internet

SLUTAREN

Slutaren är som en ridå på teatern. Den öppnar och stänger en dörr kan man säga framför öppningen som du nu vet heter bländaren. Det är slutaren som hörs som ett klick i kameran när du fotar.

Som jag sa tidigare så jobbar man tillsammans med slutaren och bländaren. **Har du en stor bländare så krävs en snabbare slutartid annars blir bilden överexponerad och för ljus. Har du istället en liten bländare på tex 22 så måste slutaren vara öppen längre för att kameran ska hinna släppa in ljus i det lilla hålet.** Det är då man måste hålla kameran extra still och antagligen använda stativ annars blir bilderna suddiga. **Vid långa slutartider är det även viktigt att det du fotar är helt stilla annars får du s.k rörelseoskärpa.**

Det betyder att personen eller motivet hunnit ändra sig under tiden slutaren varit öppen, bilden blir då suddig. Kan inte motivet vara stilla måste du ändra i kameran så du får en snabbare slutartid. Det kan du göra genom att:

- använda lamporna/ljuset i den miljö ni är i
  - Använd kamerans blix
- Ställ om till ett mindre bländarvärde
- Sätt ljusmätningen på SPOTMÄTNING
  - Ändra kamerans ISO-värde

Så här kan du tänka. Om det är bra ljusförhållanden, soligt eller du använder blix, så kan du ha ganska korta slutartider. Men fotar du i mörka lokaler eller skumt ljus ute och utan blix så får du långa slutartider. **Många väljer att använda blix som en enkel metod att få snabba slutartider (och det väljer även kameran under AUTO), tyvärr är det ganska förstörande på en bild eftersom du simulerar (skapar) ett eget ljus som dels är väldigt starkt och tar bort allt naturligt ljus, samt att det förvränger verkligheten. Vi pratar mer om blixfotofering senare!**

Så här förhåller sig tiderna till bländaröppningarna :

1,8	2	2,8	4	5,6	8	11	16	22
1/2000	1/1000	1/500	1/250	1/125	1/60	1/30	1/15	1/8

Det här är inga värden man måste följa, det beror på förhållandena när du fotar men de är bra att ha som en liten mall för de fungerar för det mest. **Tycker man det är svårt att ändra både slutare och bländare kan man välja kamerans inställning S (shutter, slutare på engelska) då ändrar du enbart slutartiden och bländaren ställer in sig själv!**

MAN KAN LEKA MYCKET MED BILDEN VIS LÅNGA SLUTARTIDER KOLLA PÅ NÄSTA SIDA!

SLUTARTIDER

Slutartiderna går att använda väldigt effektivt om man vill, inte enbart för att få bilden bra utan även för att skapa det där lilla extra i en bild. Det är inte helt lätt och kräver mycket träning. Här kommer några exempel som du själv kan öva på om du vill.

Den här bilden är fotograferad med ISO 100 för att minimera brus och för att kunna få så långa slutartider som möjligt. Jag använde SPOTMÄTNING. Jag minns inte exakt vilken bländare men runt f8,0 skulle jag tro. Slutartiden är upp mot 15 sekunder och kameran står stilla på ett stativ.

Det jag gör är att jag trycker på min kamera efter de värden jag skrev här över. Jag rusar fram till ett område som jag ställt in fokus på och tänds en ficklampa.

Under den tiden (ca 15 sekunder) som slutaren är öppen hinner jag "måla" med ficklampan formen av ett hjärta ca 3 gånger innan slutaren stängs.

Resultatet blir ljusspår som fastnar på processorn under 15 sekunder. GANSKA HÄFTIGT VA?!

Den här bilden är fotograferad med ISO 100 för att minimera brus och för att kunna få så snabb slutartid som möjligt använde jag en blix från ena sidan. Jag använde SPOTMÄTNING. Jag minns inte exakt vilken bländare men runt f1,8 skulle jag tro. Slutartiden är ca 1/2000-3000 (alltså en 2000delssekund!)

Det jag gör är att jag trycker på min kamera efter de värden jag skrev här över. Samtidigt har jag ett glas i vasken hemma som jag fyllt med vatten och låter vattenkranen stå och droppa i det. Jag använder serietagning och tar säkert 20-30 bilder på dropparna i glaset och till slut fångar man rätt ögonblick och fryser en vattendroppe i farten!

Resultatet blir att man fryser vattendropparna som stänker upp som inte ens ögat hinner så under en 2000delssekund GANSKA HÄFTIGT VA?!

GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM SLUTARE

Bilderna kommer från MÅ-Foto

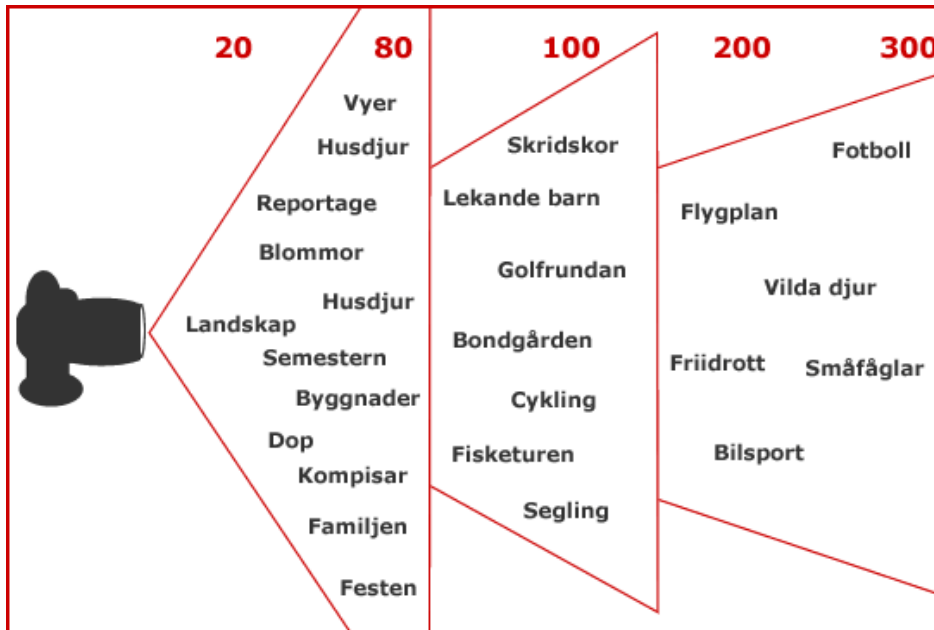
OBJEKTIV

Objektiven styr vad du kan fota och hur. Det vanligaste är att man har ett sk "allroundobjektiv" på 18-55mm. Siffrorna anger ett värde (brännvidd), hur stort bildfältt kameran "ser" samt att det bestämmer hur mycket du kan zooma in det du vill fota.

Man säger att ögat ser i 50mm så går du under det blir det sk VIDVINKEL, det vill säga att du ser mer åt sidorna än du gör med ditt ögat.

Går du över 50mm så zoomar du in närmare men bildfältet bli också smalare.

Här nedan ser du olika typer av objektiv och hur brett de "ser".

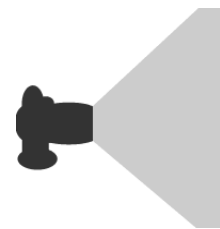

Tele

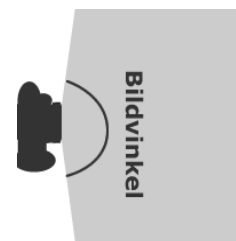
För inzoomningar från långt avstånd som t.ex. fåglar, sport, konserter mm

Normal

För vardagsfotografering på nära till halvlångt avstånd som t.ex. porträtt, barn, semester, blommor, landskap, närbilder sport mm

Vidvinkel

För vardagsfotografering med en liten extra effekt, motiven kan se lite större ut och få konstiga proportioner. Används ofta av tidningar, reklamfoto, närbilder mm

De vanligaste objektiven är vidvinkel, normalzoom, telezoom och makroobjektiv. Det sistnämnda är ett närbildsobjektiv som låter dig krypa nära det du vill fota.

Alla objektiv har en s.k. närgräns. Det är hur nära du kan stå det du fotar. På ett vanligt 18-55 är det oftast mellan 10-15cm. På s.k. zoomobjektiv ligger närgränsen ofta över en meter. Ett makroobjektiv kan ha en närgräns på bara några millimeter, vilket gör att du får extrema närbilder. **Går man närmare än närgränsen kan inte kameran fokusera och bilden blir suddig!**

Det finns även fasta objektiv som inte har någon zoomförmåga utan kan de är färdigzoomade. De finns i en mängd olika brännvidder och fördelen med de är att de kan ha en mycket större bländaröppning, vilket ger snabba slutartider!

VIKTIGT! JU MER DU ZOOMAR MED ETT OBJEKTIV JU LÅNGSAMMARE BLIR SLUTARTIDEN OCH JU STÖRRE BLIR BLÄNDARVÄRDET! DET ÄR DÄRFÖR BÄTTRE ATT GÅ NÄRA OM MAN KAN!

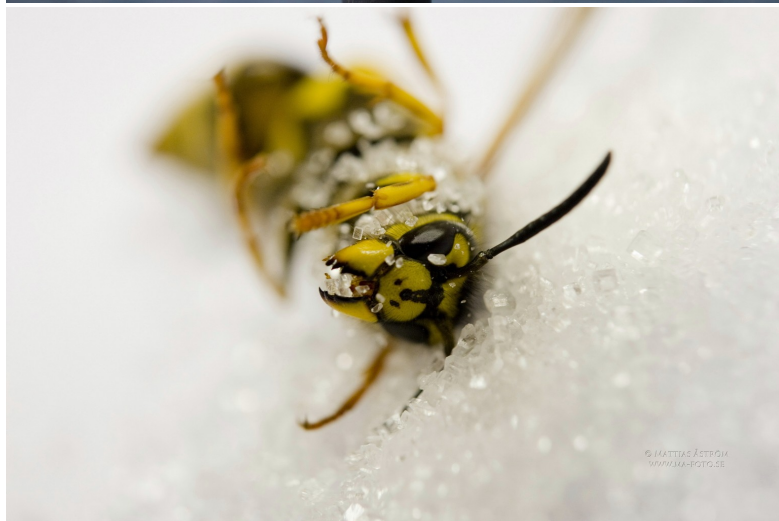
OBJEKTIV

Här nedan ser du olika bilder som jag tagit med olika typer av objektiv.

TELEZOOM 55-200mm

Eftersom fågeln antagligen hade flugit sin kos om jag kommit närmare använde jag min telezoom. Då kunde jag stå på ca 5 meters håll och zooma in så pass nära. Eftersom det var soligt och bra ljus behövde jag inte ha lång slutartid!

Makroobjektiv 60mm

Den döda getingen är fotad med makroobjektivet vilket gör att jag kan vara väldigt nära det jag fotar samt att objektivet har en fastbrännvidd på 60mm som gör att jag får en liten förstorings effekt.

Eftersom objektivet är ett fast objektiv har jag ett litet bra bländarvärde som gör att jag kan ha snabba slutartider. Som ni ser blir skärpedjupet bara några millimeter på getingens huvud.

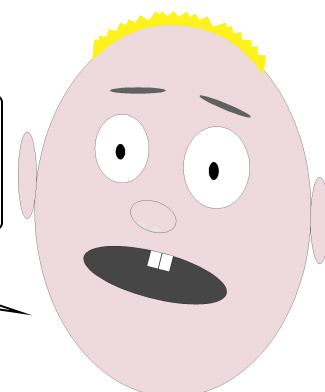
18-55mm

Det vanligaste objektivet för många nybörjare och lämpligt som "vardagsobjektiv" Passar bra till semestern och om man vill föreviga något ganska snabbt utan att tänka så mycket på slutare, bländare, skärpedjup, zoom osv.

Det finns massor av olika objektiv och tillsammans med din kamera kan du skapa otroliga bilder beroende på vilket/vilka objektiv du har.

Ett objektiv kostar allt från 1000kr till över 150 000kr.

Glöm inte att skydda ditt objektiv med ett UV-filter!

LANDSKAPSFOTOGRAFERING

Grunderna

Det är svårt att ta bra bilder som man verkligen blir berörd av. Ofta blir landskapsbilder ganska platta och tråkiga bilder utan något speciellt djup eller känsla i. En av anledningarna till detta är att man ofta missar att komponera bilden utifrån vissa delar. Om du tittar på bilder som du gillar så kommer du antagligen att upptäcka att fotografen byggt upp bilden efter de här delarna:

förgrund
mellangrund
bakgrund
vinkel

Ett enkelt exempel att föreställa sig är en vidvinkelbild tagen på låg nivå nära marken med en blomma i förgrunden, en sjö i mitten och en mäktig bergstopp i bakgrunden. Blicken följer automatiskt blomman via sjön upp till toppen. Att komponera på det här viset hjälper ögat fram genom bilden och gör den mer behaglig att titta på. En av de viktigaste sakerna i den här typen av kompositioner är skärpedjupet. Bilden måste vara skarp från början till slut!

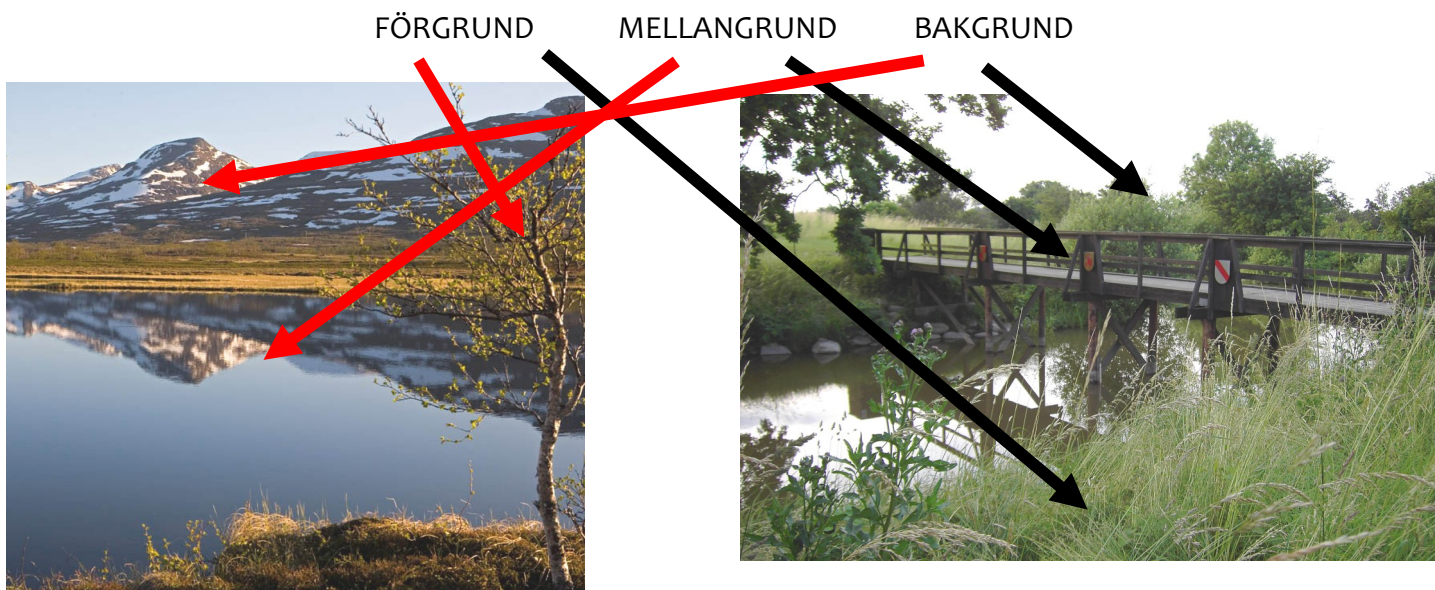
Ljuset

En annan viktig detalj är naturligtvis ljuset. I alla bra bilder är det ljuset som är avgörande. En enkel regel för landskapsfotografer är att det är i gryning eller skymning som ljuset är som bäst. Mitt på dagen blir det ett hårt, platt ljus som gör att bilderna inte får något djup utan ser ganska trista ut.

Filter

Filter kan vara mycket användbara för landskapsbilder. Välj själv om du tycker att detta är ok, men många riktiga spännande bilder är tagna med filter. Filter pratar vi mer om senare!

HÄR KAN DU SJÄLV SE OLIKA UPPBYGGNADER AV BILDER

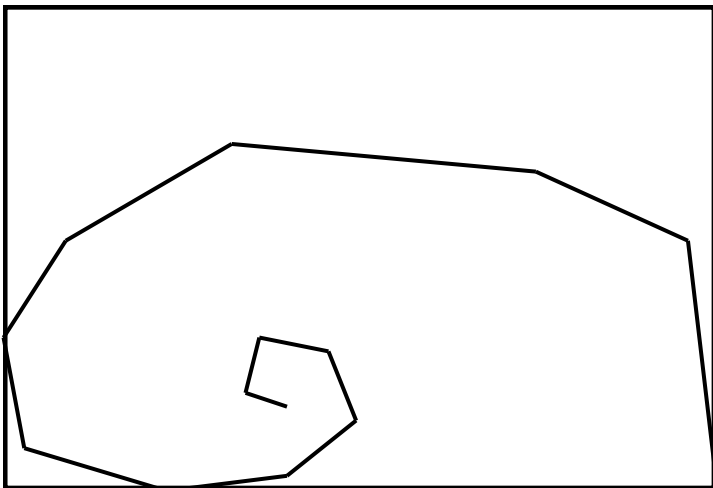
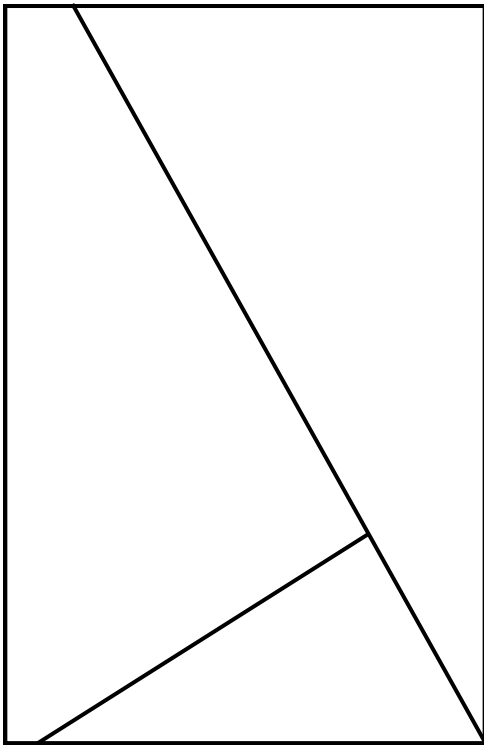
GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM LANDSKAPSFOTOGRAFERING

Bilderna kommer från Internet

GYLLENE SNITTET

Det finns massor av regler att följa när man tar kort. Självklart kan man bortse från många av reglerna och ibland blir bilden bra ändå, men det är vetenskapligt bevisat att fler människor tilltalar av en bild som följer någon av reglerna. Hjärnan tycker helt enkelt att det är harmoni i de proportionerna som blir. Det gyllene snittet kommer ursprungligen från naturliga former som finns, matematiskt i vår natur. tex är Nautilusnäckens form en av grunderna.

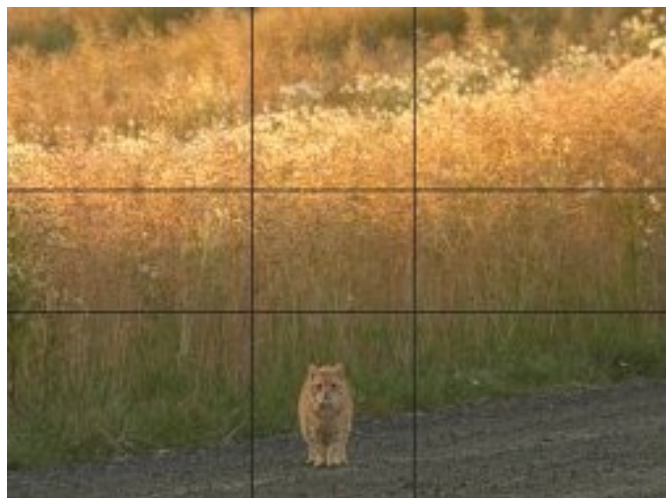
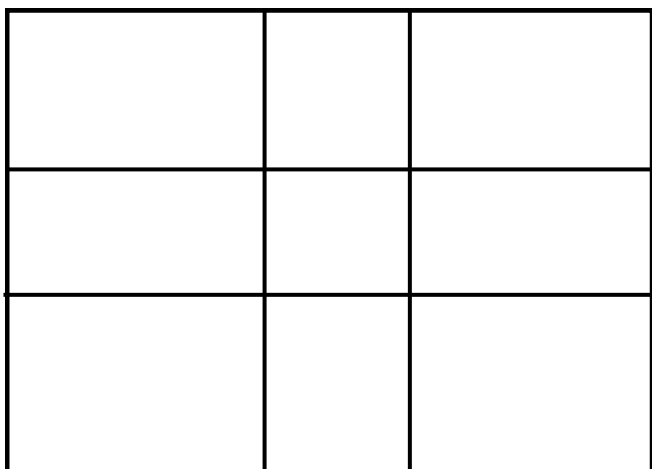
Här nedan är några alternativ på linjer som hjälper dig att skapa bättre komponerade bilder med harmoni och djupkänsla. **Första kallas för treangelregeln och den andra är kallas spiral- / Nautilus-regeln. De båda reglerna är lite avancerade men ger ett väldigt bra resultat om man får till det.** Vissa kameror och bildprogram har dessa linjer inbyggda i sig så man kan se linjerna när man tex beskär bilder för att kunna få till dessa regler så bra som möjligt. Men det är bra om man kan tänka sig linjerna när man fotar.

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA

GYLLENE SNITTET FORTSÄTTNING

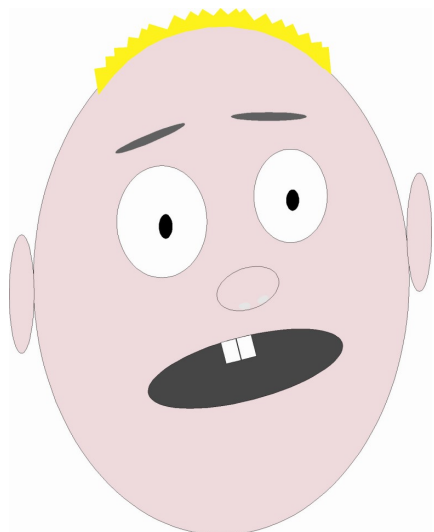
Den vanligaste regeln och den enklaste är fyrkantsregeln. Det är uppbyggt på horisont- och vertikallinjer som delar in bilden i olika områden. Det här skapar en bra kompositionsmodell som man kan följa. Linjerna fungerar både på bredden och höjden.

Den här mallen är väldigt bra för den fungerar nästan alltid då du tar kort om man bara tänker till lite. Den fungerar på:

- horisonter
- linjer på hus
- landskap
- på färgskiftningar och motiv
- samt på ansikten och människor.

Bilden ovan är använd både på horisont (även om den är lite sned) och på djuret samt färgskiftningarna och djuret i åkern bakom djuret.

Så man behöver inte följa reglerna? Det blir kanske riktigt bra ändå och sen kanske man lyckas träffa rätt och följer reglerna ibland fast man inte visste det när man fotade.

Längre bak i det här häftet finns det mallar på fyrkantsregeln. Testa att skissa några bilder i mallen på ett önskemotiv, försök sen gå ut och fotografera det!

FOTOGRAFERA MED BLIXT

Att fota med blyxt förenklar fotandet avsevärt på flera sätt. Det blir lättare att få skärpa i bilderna, slutartiderna blir snabba och bilden blir ljus. Det finns också stora brister med att fotografera med blyxt. Man förstör det naturliga ljuset, färger kan se annorlunda ut och bilden kan lätt bli överexponerad i vissa områden (för ljus alltså). Men det finns lite olika sätt man kan jobba mer effektivt med blyxten för att få bättre mer naturliga bilder trots en stark blyxt. **Det bästa är ändå att ändra slutare, bländare och ISO i den mån det går utan att bildkvalitén blir sämre, istället för att använda blyxt om man vill fånga hur det verkligen ser ut.**

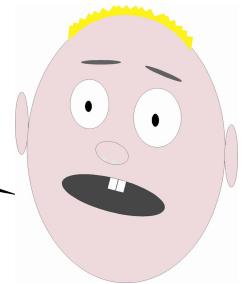
Nästan alla kameror har en inbyggd blyxt som tyvärr bara är riktad rak framåt. Det man kan göra med vissa av de är att ställa in en sk. **Blyxtkompensation. Det betyder att man ställer in styrkan på blyxten, antingen starkare eller svagare.** Det absolut bästa är om man har en extern blyxt, alltså en sådan man sätter i kamerans blyxtsko, de har fler funktioner som tex att man kan vinkla blyxthuvudet åt olika håll så ljuset inte faller direkt på det man fotar, ofta kan man även ställa de på golvet eller hålla de från ett annat håll om de är trådlösa, eller funkar med hjälp av en blyxtkabel. Man kan även köra den externa blyxten på AUTO eller ställa in allt själv från hur brett ljuskäglan ska vara till hur länge den ska synas.

Här är en variant på extern blyxt.

- Vridbart blyxthuvud
- Wide-flashplatta (sprider och dämpar blyxtljuset vid behov)
- Sensorer för autofunktionen (mäter avstånd osv)
- Lampor när blyxten är redo och fler enheter ansluts
- Testknapp
- Batterilucka

Så ju mer man lär sig att arbeta med blyxten, ju bättre blir bilderna!???

Att använda blyxten kan vara bra vid tex:

- Motljus (för att förhindra att motivet blir en skugga)
- Porträtt (men akta dig för starka skuggor på bakgrunden)
- Kväll/molnigt väder (Tänk bara på att det mysiga naturliga ljuset försvinner)
- Sportarrangemang /Barnlek/Kalas
- Rörliga motiv

Blyxten ska vara ett hjälpmedel som lättar upp en bild som annars blir för mörk eller har skuggor där man inte vill ha det, tex i ett ansikte. Den hjälper även till när det är ett rörligt motiv som riskerar att få rörelseoskärpa av långa slutartider.

Använd blyxtkompenseringen och experimentera med din blyxt. Det blir tex mycket finare ljus på ett porträtt om du riktar blyxten i taket istället för rätt på en person. Dels försvinner skuggorna och dels blir ljuset mjukare och mer realistiskt.

FOTOGRAFERA MED BLIXT FORTSÄTTNING

Här nedan kan du se lite olika exempel på hur man kan tänka när det gäller blixtfotografering. Då får även se lite olika resultat på olika blixtanvändning.

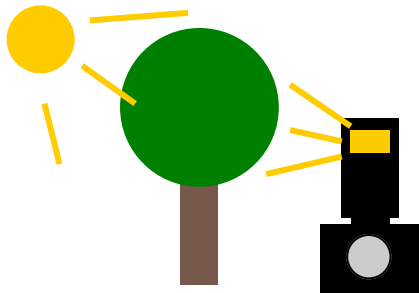

Foto i motljus:

Du vill fota träd, allt bakom trädet syns ganska bra men trädet blir en svart siluett.

Här kan du använda en svag blixtpå trädet för att det inte ska bli mörkt. Det samma gäller personer och alla motiv i motljus. Om man inte vill ha siluetteffekten.

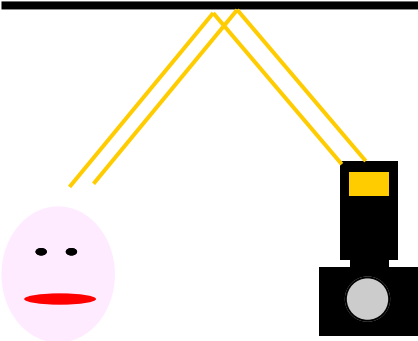
Här nedan kan du se riktiga exempel på samma sak.

FOTO MED BLIXT

FOTO UTAN BLIXT

Porträtt

Att fota porträtt eller bara människor i ett rum kan bli väldigt fult. De som står nära blixten blir kritvita i ansiktet, det blir skuggor och de lite bakom får för lite blixtljus på sig.

Ljuset är för starkt och hårt.

Ställ blixten så den studsar i taker så minimerar du skuggor, fler får blixtljus på sig och ljuset blir mjukare och finare.

Här nedan kan du se riktiga exempel på samma sak.

BLIXT I TAKET

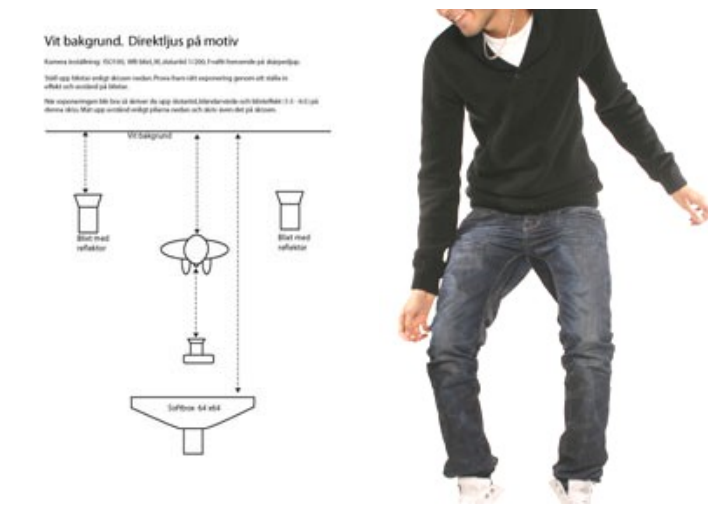
BLIXT DIREKT PÅ MOTIV

STUDIOFOTO

Hur använder man studioblixtar? Det finns inget rätt svar på det för det går att variera i det oändliga. Vi kollar upp tre olika sättningar som är avsedda för porträttfotografering. Några minnesregler för blyxtfotografering är:

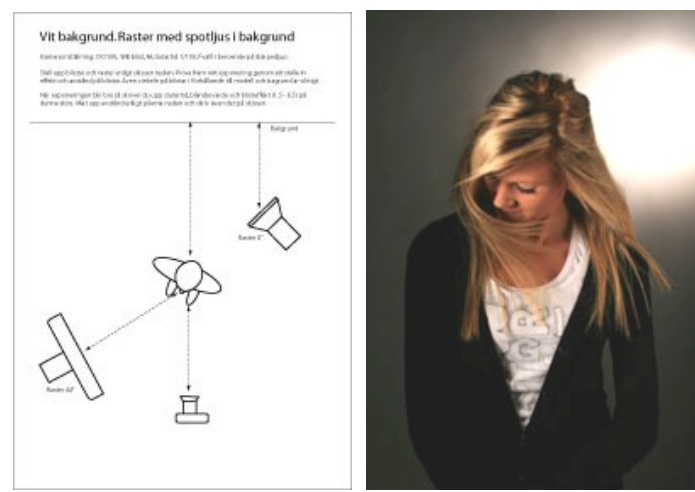
- Ljuset avtar/ökar när du ändrar kamerans avstånd till motivet
  - Ställ in slutartid ca 1/100 (1-250) och bländare f11

Veckotidninguppsättning

Den första är en uppsättning där man får vit eller "blinkande" bakgrund om man vill. En softbox eller hellre en stor bouncer bakom fotografen. Två blixtar mot den vita bakgrunden. Ställ in kameran: ISO100, WB blyxt, slutartid 1/100 och bländare (f) beroende på det skärpedjup du vill ha. Ställ därefter in blyxtarna så den vita bakgrunden blir vit eller så kan du öka effekten på blyxtarna så att den vita ytan att "blinkar" om du vill frilägga bilden.

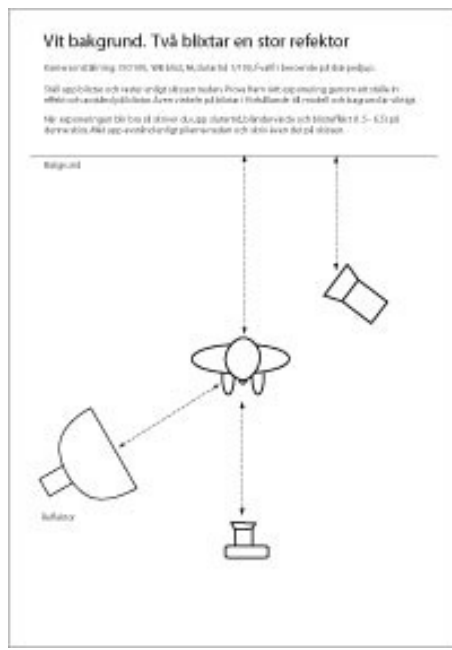
Raster med spotljus

Denna uppsättning ger en mörk bakgrund trots att den är vit. Tonen på bakgrunden kan varieras med hjälp av blyxtar och raster. Den uppsättning jag beskrivit är en blyxt med raster 8° mot bakgrunden som ger ett spotljus. Raster 44" (det stora fyrkantiga rastret) från sidan för att få ljus på modellen.

Om ni vill så kan ni prova byta ut de runda rastren så ser ni hur bakgrunden ändras. Ställ in kameran: ISO100, WB blyxt, slutartid 1/100 och bländare (f) beroende på det skärpedjup du vill ha.

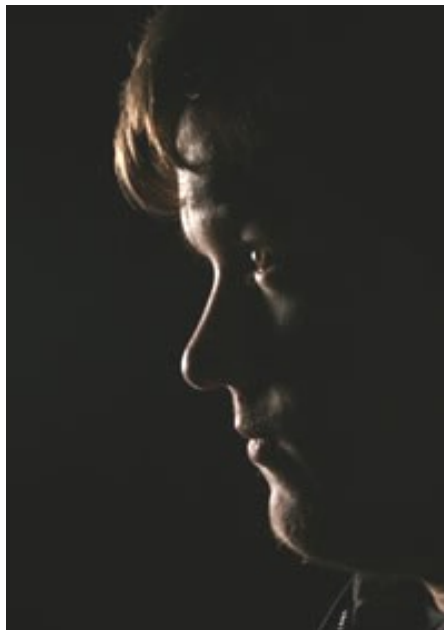
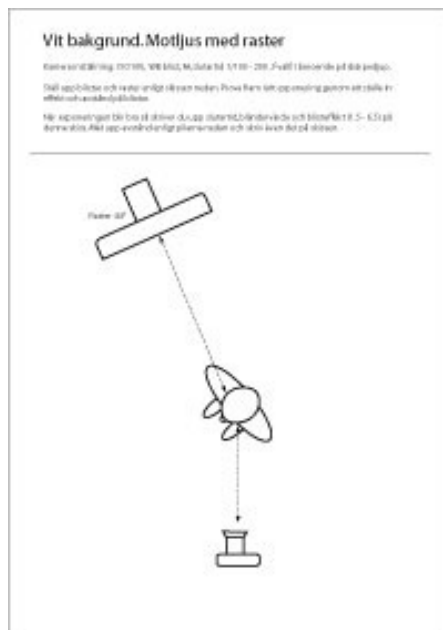
Blixtar med en stor reflektor

Uppsättningen liknar den förra men i stället för det stora rastret så använder man en stor reflektor och blixt utan raster i bakgrunden. Man kan även ha raster i bakgrunden med denna uppsättning. Även här kan man ändra på blixtarnas effekt för att ändra på ljuset och använda kartong eller speciella ljusreflektorer. Det är bra att experimentera och ännu bättre att anteckna ner de inställningar och blixtuppsättningar man använder.

Ställ in kameran: ISO100, WB blyxt, slutartid 1/100 och bländare (f) beroende på det skärpedjup du vill ha.

Raster med motljus

Använda blixt i motljus, blir det någon bild överhuvudtaget? Här är en uppsättning med 44" raster och en blixt snett bakom modellen. Ställ in kameran: ISO100, WB blyxt, slutartid 1/100 och bländare (f) beroende på det skärpedjup du vill ha. Ni kan sedan experimentera med effekten på blixtens vinkel i förhållande till modellen och kamerans vinkel i förhållande till modell och blixt.

GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM STUDIOBLIXTAR

Bilderna kommer från Internet

Fotografera personer

Att fotografera personer kan tyckas enkelt men om man ska kunna ha användning av bilderna för tex tidningen, Internet eller som porträtt så finns det en hel del saker att tänka på. Vi går igenom några av de nu.

Gatufotografering: Betyder att det är en händelse eller i alla fall ett reportage. Det är inte alltid personen som är i fokus utan det kan även vara själva händelsen som syns mest. Det viktiga när det gäller de här bilderna är att man tänker på att det som pågår (händelsen) ska synas så att de som ser bilden får viss förståelse för vad som hänt. Om det är personer med på bilden så får inte någon vara avkapad eller blunda och göra grimaser. Därför är det bra att ta många bilder i serietagning och vid ett par olika tillfällen under händelsen.

**Bra exempel på sådana här bilder är:
festivaler, tidningsreportage, artiklar, demonstrationer, krig
konflikter, nyheter, utställningar osv.**

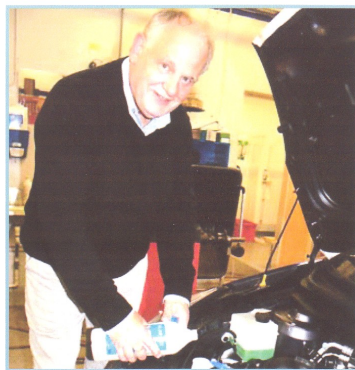
Therese Albrechtson startade ett företag som säljer självförsvarsspray för att ha blivit drogad på krogen. FOTO: JOAKIM ROOS

Här är själva produkten(händelsen) i fokus men personen är suddig.

Här framgår tydligt att reportaget handlar om massage eller liknande.

Så fixar du bilen inför vintern

Göran Björkström vid Bil & Motorservice har många tips inför vintern. Ett är att fylla på spolarvätska som tål många minusgrader.

Samtidigt som man sätter på vinterdäcken är det viktigt att se efter så att bromsbelägg ser ut som de ska.

Här framgår också tydligt att det handlar om bilar eller verkstäder.

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA

Fotografera personer, fortsättning...

Porträttfotografering: används väldigt ofta och kanske oftast av modellfotografer men även av tidningar osv. Ett porträtt kan vara allt ifrån vår egna tidnings bilder på deltagare, framsidor på tidningen eller bara ett fint porträtt till väggen eller datorn. Även reportagebilder kan vara i form av porträttbilder.

Det som skiljer porträtt från gatubilder (reportagebilder) är att man oftast försöker göra bilden så ren som möjligt. D.v.s att man tar bort störande motiv i bildens bakgrund och koncentrerar sig på en person. Här är det inte så vanligt att själva händelsen är i fokus men det kan ske. Det är även ganska viktigt att få bort skuggor av personen, om man medvetet inte vill ha det! **Det är VÄLDIGT VIKTIGT att inte kapa delar av kroppen eller ha för mycket luft över personen!**

**Bra exempel på sådana porträttbilder är:
Porträtt, artiklar, framsidor, tavlor, utställningar, reklam osv**

Klassiskt porträtt vid bröllop.

En reportagebild men i form av porträtt.

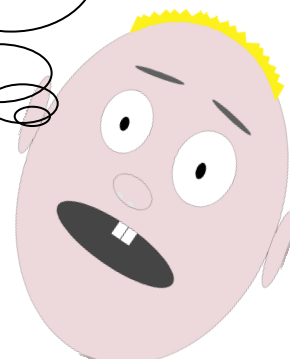

Reklambild som kan passa som framsida, reklam eller affisch

Ett porträtt som kan vara i syfte att va i en modetidning eller liknande. Här har man blandat porträtt med gatufotografering, en alla störande motiv är borta, kvar är modellen och miljön!

Lätt att blanda ihop gatufotografering med porträtt eftersom de ofta kombineraras.....

GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM MAKROFOTOGRAFERING

Bilderna kommer från Internet

MAKROFOTOGRAFERING

Makrofotografering betyder närbildsfotografering. Närbild betyder inte att man ZOOMAR in med ett sånt objektiv utan att du går nära, ungefär 1cm-0,5cm det du ska fota. Det är vanligt på djur och insekter men kan även användas på människor i tex ansiktet med ett ganska häftigt resultat.

Det finns särskilda makroobjektiv men de är ganska dyra. De har en extremt kort närgräns på kanske en cm och samtidigt en stor inbyggd brännvidd. **Det man bör tänka på när man fotar med makroobjektiv är att det blir väldigt korta skärpedjup (bara några millimeter) och att man kan behöva stativ för att få skarpa bilder.**

Man kan även lura kamerans vanliga objektiv på flera olika sätt. Man kan tex köpa s.k. Mellanringar vilket flyttar närgränsen eller köpa linser med förstoring i, som ett slags förstoringsglas. Det blir inte alls som ett riktigt makroobjektiv men man kommer bra mycket närmare motivet.

Bilderna kommer från Internet

Bilderna här ovan föreställer spetsen på en kulspetspenna och en närbild inne i en orkidé. Bilderna är tagna med ett makroobjektiv. Som du kanske förstår så är ett makroobjektiv så pass bra att du kan fokusera på huvudet på en insekt!

Bilden nedan har jag tagit själv på en korsspindel med ett vanligt 18-55 objektiv plus en närbildslins på +6 i förstoring.

Det finns många hjälpmedel och anordningar för att fotografera makrobilder och tyvärr så kostar det en hel del. Men för några hundringar kan du köpa en närbildslins som gör att du kommer mycket närmare.

SÖK GÄRNA PÅ NÄTET EFTER MAKRO/MACRO

GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM MAKROFOTOGRAFERING

Bilderna kommer från MÅ-Foto

Svart & Vitt

Många bilder blir mer intressanta och mer känslosamma om man fotar i svartvitt. Det finns en del olika sätt att få dina bilder svartvita men de som anses vara den mest "rätta" varianten är helt enkelt att ställa in din kamera på svartvitt, men självklart har man en mängd möjligheter att göra om färgbilder till svartvita bilder och arbeta med de på ett helt annat sätt än en bild fotat i svartvitt.

Det man kan tänka på när man fotar i svartvitt är att ljus och kontraster spelar en större roll än vid vanlig färgfotografering. Det är även vissa motiv som gör sig bättre svartvitt än andra tex: *Mönster och former som tex arkitektur mm, kontrastrika bilder som tex närbilder på blommor, ansikten mm., texturer som murar, väggar, gator, tyger, ansikten osv. Små kontraster som landskap vid gryning osv, människor som förmedlar känslor mm.*

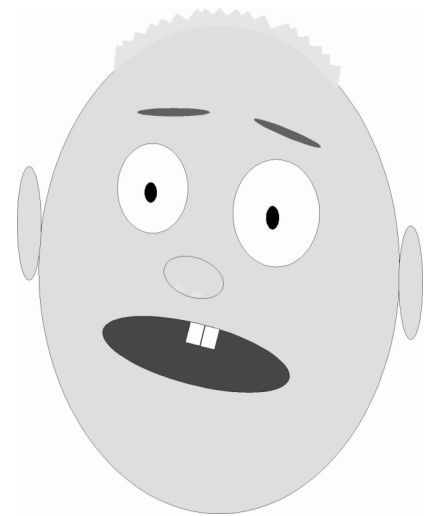
När man gör en färgbild till svartvit finns det ett antal sätt. Man kan enklast konvertera till gråskala med vissa små inställningsmöjligheter, man kan minska mättnad (alltså dra ner färgen), blanda kanaler då man själv kan välja hur mycket varje färg ska lysa ljusare eller mörkare, övertoningskarta eller konverteringsverktyg.

Som vanligt gäller det att tänka på kontraster, komposition, skärpedjup osv.

VI KOLLAR IN MATTIAS HANDBOK FÖR SVART & VITT TILLSAMMANS

Upplever du mig annorlunda i svartvitt?

Testa att fota lite i svartvitt, det blir en helt annan känsla i de bilderna och de känns ofta betydligt mer konstnärliga, något som vi ska gå igenom senare!

GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM SVARTVIT FOTOGRAFERING

Bilderna kommer från Internet

REDIGERING

Det finns otroligt mycket man kan göra med en bild. **När du väl har tagit bilden och är nöjd har du egentligen bara kommit halvvägs.** Men det finns en sak man bör ta hänsyn till när du redigerar. **Många fotografer brukar resonera att man enbart ska göra sådana ändringar som man kan göra i ett mörkrum. Allt annat är fusk. Jag håller med till viss del. Eftersom man kan ändra skärpa och annat som gör att bilden ser bättre ut än vad fotografen egentligen klarade av när bilden togs.**

Hur som helst så tycker jag ändå att man kan redigera ganska mycket, men **det viktiga är att man kan stå för att man redigerat och inte fått bilden så i original.** En annan bra sak med att göra olika redigeringar är att man övar mycket och lär sig mycket om sina bilder och möjligheter.

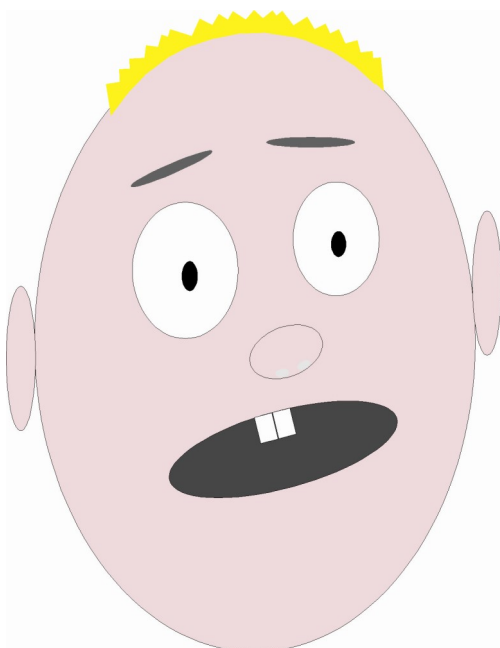
Det som kan vara bra att ändra på en bild, och som anses vara helt ok är ljuset, kontrasten och vissa färgändringar som tex att stärka färgerna i bilden eller göra bilden svartvit. Om man lägger lite tid på dessa saker kan du få en ganska trist bild till det bättre.

De redigeringar som anses som "fusk" ser vi dagligen i media. Det är en ganska livlig debatt om just modeller och kändisar som nästan alltid redigerar bilderna vilket gör att de inte ser ut som de egentligen gör. Man kan ta bort rynkor och fläckar i huden, göra bröst större, göra smalare midjor och t.o.m sminka folk. Den här typen av redigering är bra men ska användas väldigt sparsamt!!

En helt annan typ av redigering gör det möjligt att göra dagbilder till kväll, sommarbilder till höst. Man kan klippa in ansikten på andra kroppar osv. De här olika typerna av redigering kan användas som övning och som kul grejer. Inget man ska gå ut och säga att man fotat så!!

Man kan även lägga på klassiska effekter som på porträtt tex. är det vanligt med lite GLOW i bilden och kanske en suddig ram runt bilden osv.

P ANDRA SIDAN KOMMER NÅGRA EXEMPEL PÅ OLIKA REDIGERINGAR

Ett av de bästa programmen för redigering av bilder är Photoshop, men det är väldigt dyrt för fullversionen (ca 14000kr), då kan man köpa Photoshop Elements som bara kostar ca 1100kr.

Flera olika bildvisningsprogram som picassa (gratis på nätet) har vissa möjligheter att redigera bilder också. Glöm inte det!

REDIGERING FORTSÄTTNING

BEFORE

AFTER

I bilden till vänster har man ändrat på ljuset. Allt ljus delas upp i fyra olika områden.

- Ljus
- Mörkare ljus
- Skuggor
- Högdagrar

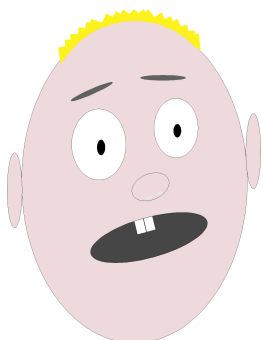
Högdagrar har ändrats här för att få fram fler detaljer i himlen som blivit överexponerad.

Jag skulle även tro att man dragit ner ljus något och ökat kontrasten för att få mer skärpa och kontrast i bilden.

Dessa redigeringar i efterhand anses vara helt ok enligt de flesta, men man bör ändå stå för att man efterarbetat bilden om någon frågar.

Här har man ökat ljuset och ökat det mörkare ljuset för att lätta upp bakgrunden. Man har även ökat kontrasten samt förstärkt färgerna en aning.

Vi kollar lite roliga men fusliga redigeringar på nästa sida vett ja!

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA

I den här bilden har man antagligen justerat ljuset samt kontrasten vilket kan göra underverk med en lite trist matt bild.

Man har även förstärkt färgerna för att bilden ska bli mer tilldragande.

På modellens hud har man lagt en sk. AIRBRUSCH som skapar en silkeslen, felfri hud.

Den här bilden har gjorts om helt. Man har förstärkt färgerna och ökat kontrasten, samt ändrat högdagrar. Den överexponerade himlen gick inte att rätta så personen har klistrat ihop sin bild med en annan himmelbild.

Det syns på kanten vid skogen samt att det inte går att fota en sådan här motljusbild på riktigt med det här resultatet

En typisk bild från media där modellens kropp har ändrats. Alla små veck och skuggor på kroppen har tagits bort samt att man gjort en s.k. AIRBRUSCH på hennes hy som gör den len och plastig. Man har även lagt dit en mer tilltalande bakgrund.

Bilden under gäller samma sak samt att man sminkat henne i datorn och ändrat ögonfärg mm så att det passar sminkmärket hon gör reklam för!!!

ansikte. Man har använt Angelinas näsa och mun samt hår och kropp. Håret har redigerats så det

Den här bilden är ganska uppenbar att den är omgjord. Man har använt minst två olika bilder. Dels Angelina Jolie men även en äldre kvinna som man kopierat in i Angelinas

GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM REDIGERING

Bilderna kommer från Internet

Konstfoto & provokativ fotografering

En bild säger mer än 1000 ord heter det ju och så kan det faktiskt vara. För varje person som ser en bild uppfattar den utifrån sina erfarenheter och slutledningsförmågor. En och samma bild kan betyda olika för olika personer. Det är det man arbetar med inom konstfoto och provokativ fotografering.

Konstfoto

Kallas det när man arbetar effektivt med en eller flera bilder. När man på förhand har bestämt hur man vill avbilda något och varför man vill avbilda just det. Fotograferingen är ett slags konstnärligt uttrycksmedel, vilket betyder att fotografen vill säga något med bilden. Ofta är konstfoton svartvita, dokumentära eller avbilder av nakna människor mm. Egentligen sätter bara fantasin stopp. Idag är det vanligt att man arbetar efteråt med en bild i datorn och lägger på effekter mm men det är långt ifrån alla som tycker att det är konst.

Provokativt foto

är en form av konstfoto där fotografen har en känsla eller något särskilt han/hon vill få reaktioner på, ofta förknippat med samhället, politik eller fördomar. Något man är förbannad på eller tycker är orättvist. Det kan även vara att man vill ha reaktion på något som av många anses känsligt eller privat.

Vi ska göra en arbetsuppgift tillsammans som handlar om tolkningen av bilder. Det finns inga rätt eller fel här utan alla tolkar olika. Vi kan diskutera vad bilderna betyder för just dig och om de är konstfoton, provokativa foton eller bara vanliga bilder.

VI GÖR ARBETSUPPGIFT TILLSAMMANS

Bilderna kommer från Internet

FILFORMAT

Det finns en mängd olika bildformat och det vanligaste är **JPG** men det är långt ifrån det bästa formatet.

JPG är ett komprimerat format, vilket betyder att bilden har krympts i detaljer, färger, ljus och kvalitet för att få plats med så många bilder som möjligt på minneskortet och det går snabbt att arbeta med filerna eftersom de är ganska små och i dålig kvalitet. I **JPG** har du inte alls samma möjligheter att rätta till en bild som blivit felaktig eller heller lägga på effekter lika snyggt och detaljerat. Den brister även om du vill skriva ut förstoringar.

Alla systemkameror och en hel del lite bättre kompaktkameror har i dag ett bildformat som heter **RAW** eller **RÅFORMAT**. **Alla fotografer jobbar med RAW eftersom det använder 100% av kamerans bildprocessor och inte komprimerar bilden något.** Det krävs dock lite arbete med **RAW** när du har fotat och för över det till datorn. Man kan jämföra RAW med negativen man fick förr i tiden. Du kan inte använda en **RAW-FIL** som bild att titta på utan måste jobba med den i CAMERA RAW/PHOTOSHOP/LIGHTROOM/ANNAN RÅKONVERTERARE.

När du öppnar en bild i **RAW** har du stora möjligheter att fixa fel och skapa en bättre bild på många sätt innan du sparar den som en klassisk bildfil (**JPG, TIFF, PNG, BMP osv**). Det är svårt att förklara allt man kan fixa med RAW så vi tittar på programmet tillsammans istället. Men först tar vi upp det bästa formatet att fotografera med eller spara om sina **RAW** bilder till.

TIFF är det absolut bästa formatet. Det är ett vanligt bildformat som används av professionella tryckerier, fotografer och bildframkallare. **TIFF komprimerar inte bilden något, vilket gör att den tar stor plats och det tar lång tid att arbeta med men det är värt det när du jobbar med bilder som ska förstoras, tryckas eller skrivs ut i tex canvas. För att få ut maximalt av din kamera så bör du fota i RAW och därefter göra om bilden till TIFF.**

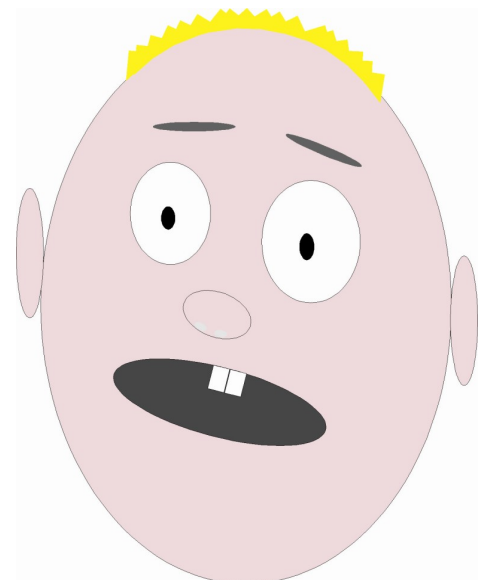
Så har du en kamera som du kan fotografera råformat med (RAW/NEF) så testa. Det är inte svårare att fota med det, det kräver bara mer arbete innan du kan se bilden.

Egentligen så är det inte förrän du fotar i råformat som du använder hela din bildprocessor och kamera fullt ut!

Jpg - Bra om man inte har så stora krav på kvalitet men vill ha många bilder på minneskortet.

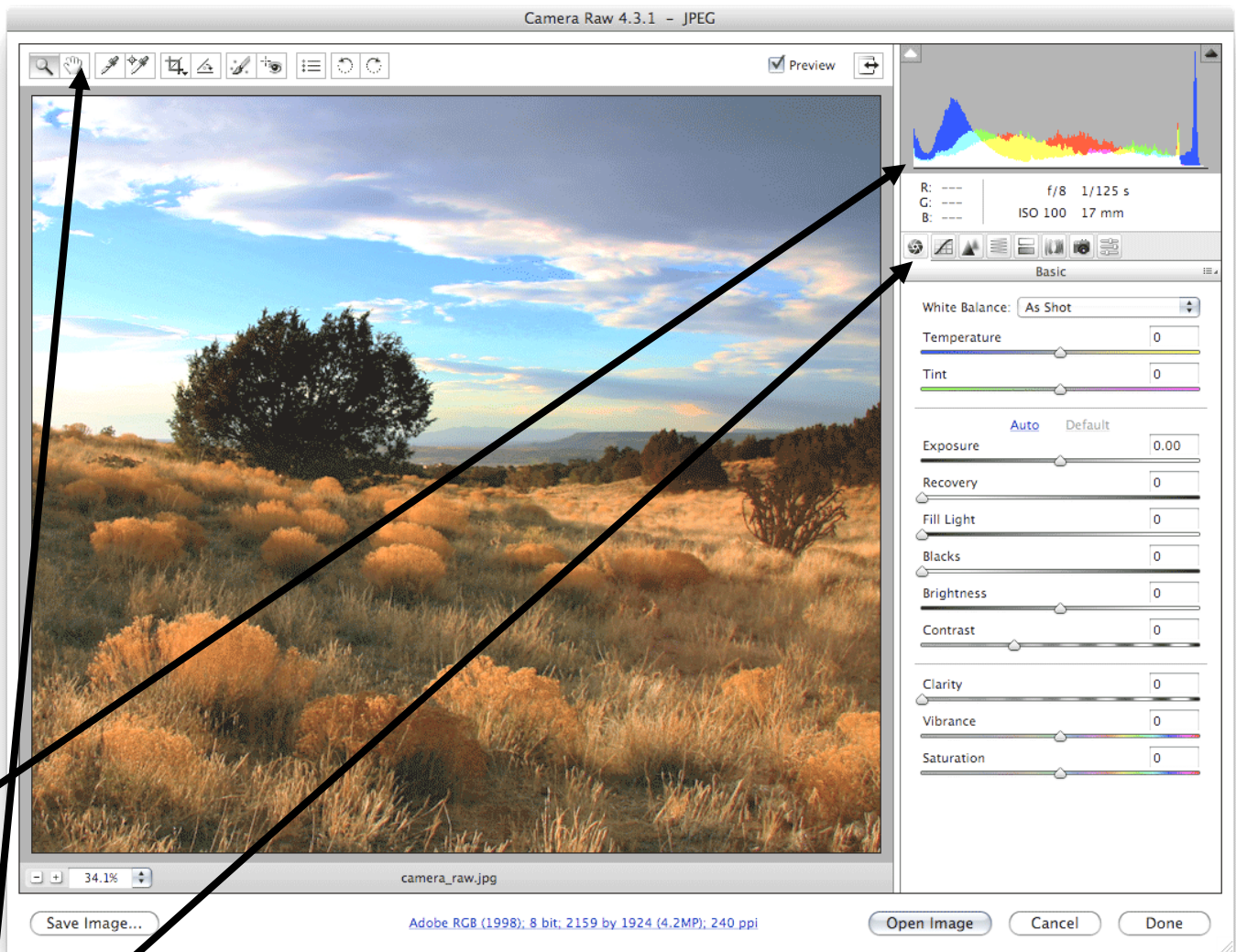
RAW/NEF - Bästa möjliga bilderna din kamera klarar

TIFF- Ingen komprimering men inte heller RAW bra till förstoringar osv.

FILFORMAT FORTSÄTTNING

Det finns som sagt många bra råformateringsprogram, men de två främsta är photoshops egna CAMERA RAW eller LIGHTROOM 2,0. Här nedan visar jag välkomstskärmen i CAMERA RAW som du kan använda till att förbättra dina bilder avsevärt.

Här under har du flera flikar med verktyg för ljusnivåer, färger, skärpa, rättning av objektivsfel osv. Första flikens verktyg kommer du väldigt långt med. Där kan du ändra felaktig vitbalans, exponering (ISO) Rädda högdagrar, fyllnadsljus för mörka områden, öka svärtan (som ofta blir grådaskig), ljus, kontrast, färgstyrka och mycket, mycket mer, bara på den förts fliken i programmet!!!

På den här listan har du ytterligare verktyg som beskära, rätta upp sneda bilder, klona fläckar, ta bort röda ögon osv.

Här kan du se kamerans inställningar precis för varje bild. Du ser ISO, slutare, bländare, hur mycket brännvidden är och ett nivådiagram över ljuset i bilden.

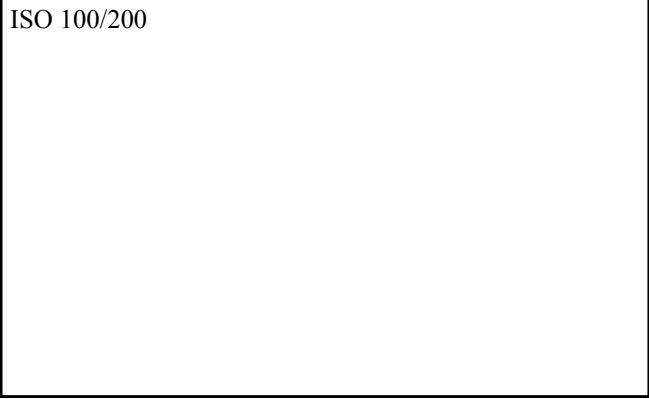
GÖR ARBETSUPPGIFTERNA LÄNGST BAK OM RÅFORMAT

Bilderna kommer från Internet

ARBETSUPPGIFTER ISO

TA BILDER PÅ ETT OMRÅDE I LOKALEN. TESTA ATT ÄNDRA ISO´N FRÅN 100 UPP TILL 1600
ELLER HÖGRE. SER DU SKILLNADEN?

ISO 100/200

ISO 400

ISO 800

ISO 1600

ARBETSUPPGIFTER VITBALANS

TA BILDER PÅ ETT OMRÅDE I LOKALEN ELLER UTE. TESTA ATT ÄNDRA DE OLIKA FÖRINSTÄLLDA VITBALANSERNA. SER DU SKILLNADEN?

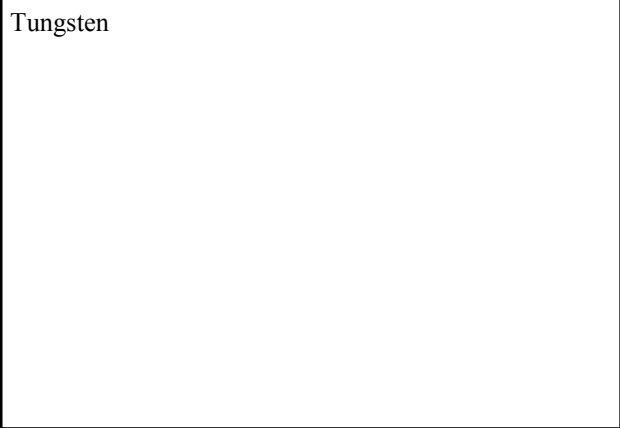
Dagsljus

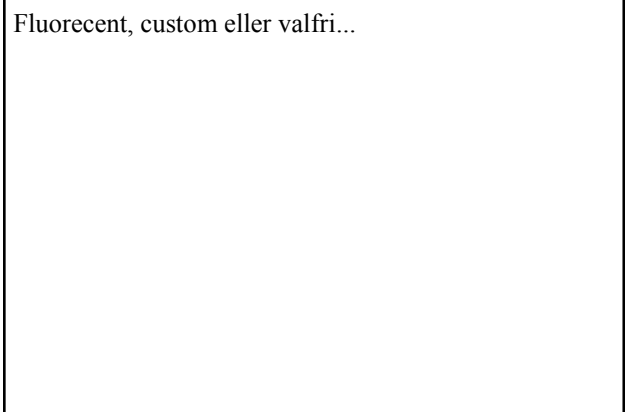
Molnigt

Tungsten

Fluorecent, custom eller valfri...

ARBETSUPPGIFT LJUSMÄTNING

PROVA GÄRNA ATT TA NÅGRA BILDER OCH ÄNDRAR LJUSMÄTNINGEN. FÖRSÖK ATT HITTA MOTIV I LITE MOTLJUS ELLER MED STORA LJUSSKILLNADER PÅ ETT LITET OMRÅDE.

ETT BRA TIPS ÄR ATT VARA I ETT MÖRKT RUM OCH LYSA UPP EN SAK (DOCKA, BOLL, PRYDNAD...) MED FICKLAMPAN. TESTA ATT FOTA SAMMA MOTIV I SAMMA LJUS MED ANVÄND OLIKA LJUSMÄTNINGAR.

MATRIX-MÄTNING

CENTRUMVÄGD-MÄTNING

SPOT-MÄTNING

ARBETSUPPGIFTER BLÄNDARE 2

SE NÄSTA SIDA!!!

f3,0

f10

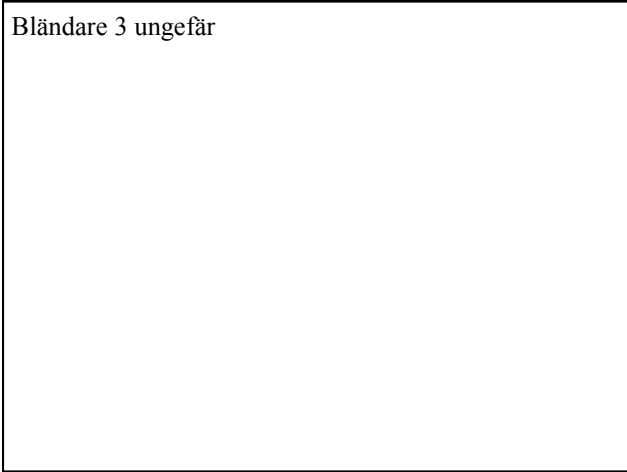
f22

ARBETSUPPGIFTER BLÄNDARE 1

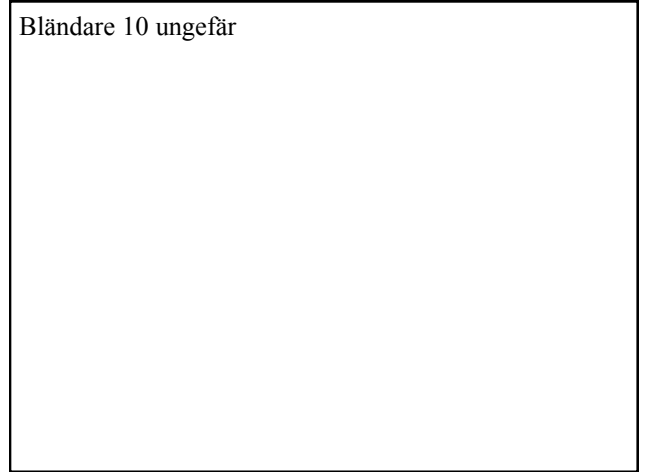
TA BILDER PÅ GANSKA NÄRA HÅLL PÅ NÅGOT I RUMMET. TESTA ATT ÄNDRA TILL DEN MINSTA BLÄNDAREN, ETT MITTEN LÄGE, SAMT DEN HÖGSTA BLÄNDAREN. *Tex. 3, 10, 22.*

KAN DU SJÄLV SE SKILLNADEN?

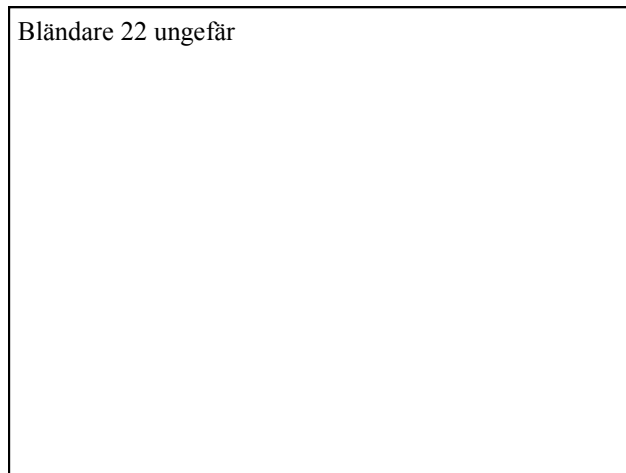
Bländare 3 ungefär

Bländare 10 ungefär

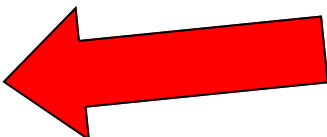
Bländare 22 ungefär

ARBETSUPPGIFTER BLÄNDARE 2

VI TITTAR P MATTIAS MODELL AV EN KAMERA HUR BLÄNDAREN & SLUTAREN JOBBAR.

TILLSAMMANS TESTAR VI ÄVEN ATT ÄNDRA BLÄNDARSTORLEKEN MEN INTE SLUTARTIDEN FÖR ATT SE HUR BLÄNDARENS STORLEK PÅ HÅLL PÅVERKAR LJUSET I BILDEN. KLISTRA IN 2-3 BILDER PÅ FÖREGÅENDE SIDA!!!!

ARBETSUPPGIFTER SLUTARE

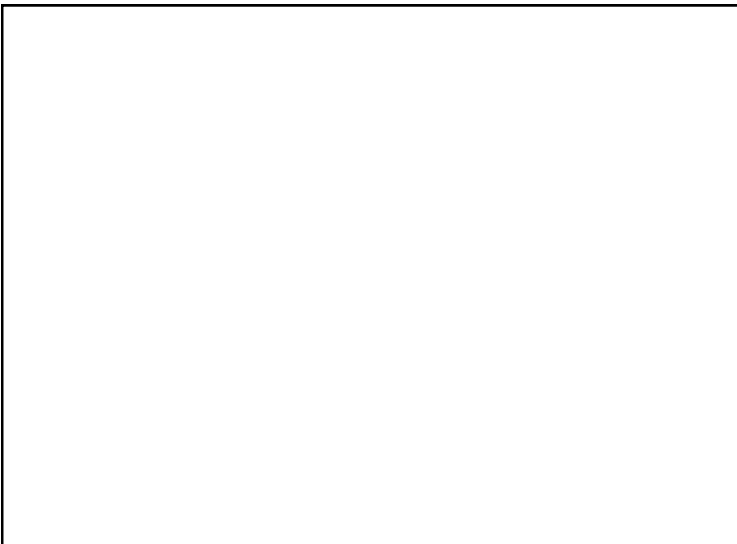
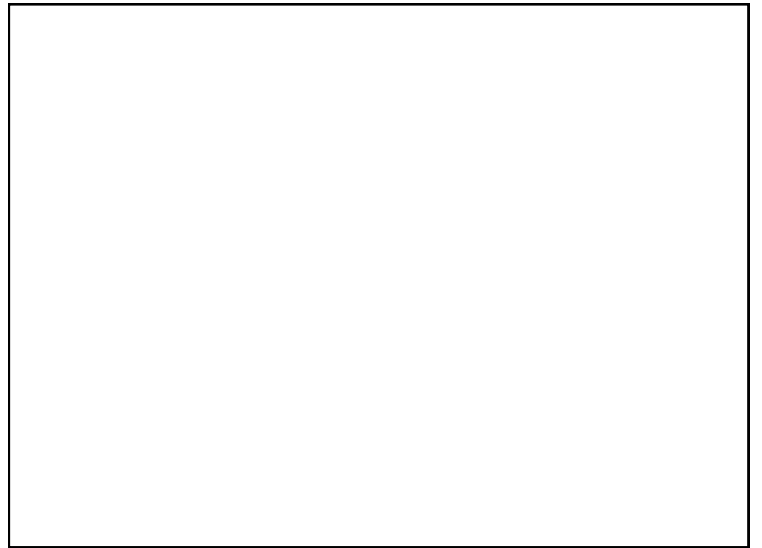
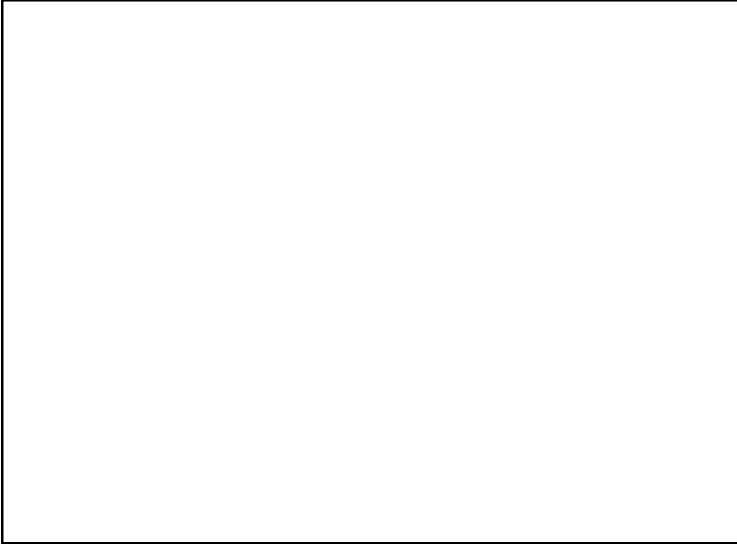
NU SKA VI EXPERIMENTERA MED SLUTAREN. STÄLL IN KAMERAN PÅ ISO 100 OCH PROVA ATT FOTA I NÅGRA OLIKA DELAR AV LOKALEN SOM HAR OLIKA LJUS. DET ENDA DU FÅR ÄNDRA ÄR SLUTARTIDEN.

Vanliga lysrör	Skum belysning
Knapp belysning alls	Utomhus

ARBETSUPPGIFTER

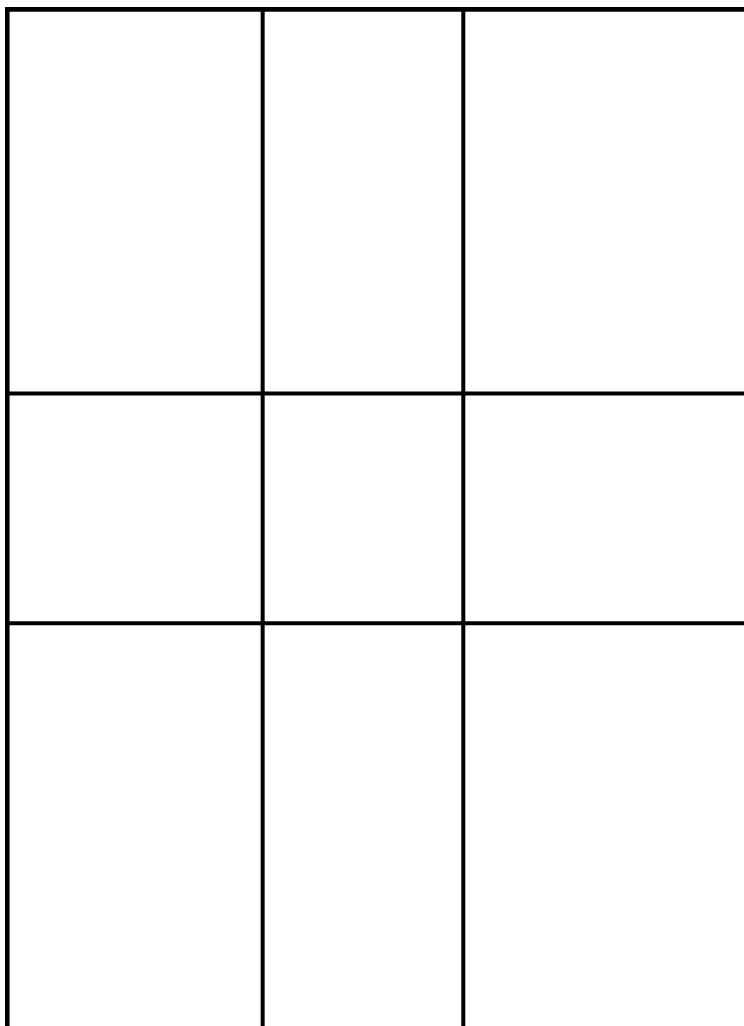
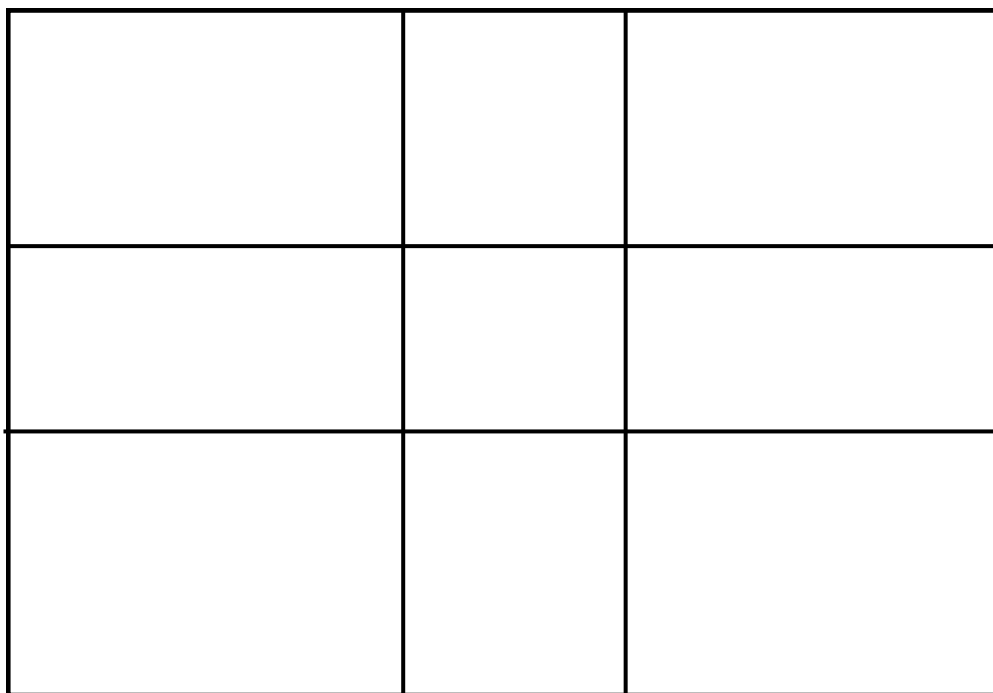
LANDSKAPSFOTografering

VI GER OSS UT OCH FOTAR LANDSKAP. TÄNK PÅ DE OLIKA DELARNA MED FÖRGRUND, MELLANGRUND OCH BAKGRUND. TÄNK PÅ HUR LJUSET FALLER OCH HUR DU VILL KOMPONERA DIN BILD! ANVÄND NATUREN EFFEKTIVT TILL FÖRGRUND SOM STENAR, BLOMMOR, TRÄD, INSEKTER OSV. BARA DIN FANTASI SÄTTER STOPP.

FYRKANTSREGELMALLAR

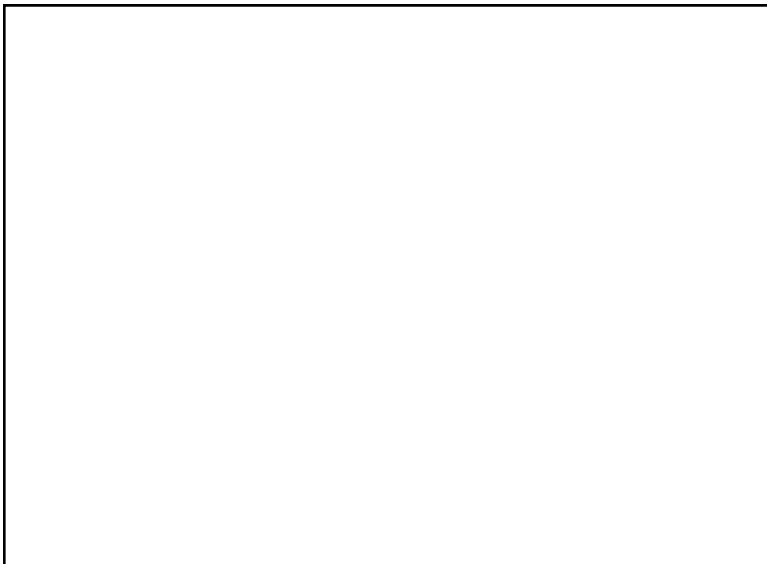
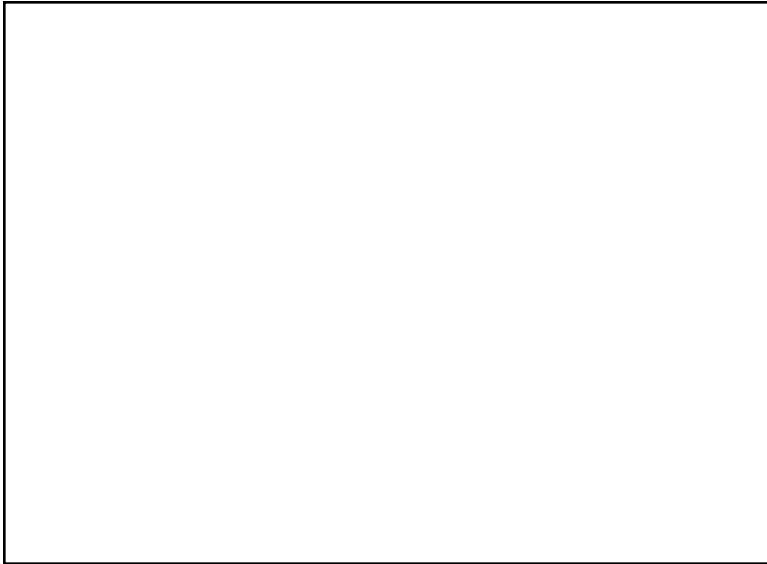
De här mallarna kan du testa att skissa bilder i.

ARBETSUPPGIFT FOTOREGLER

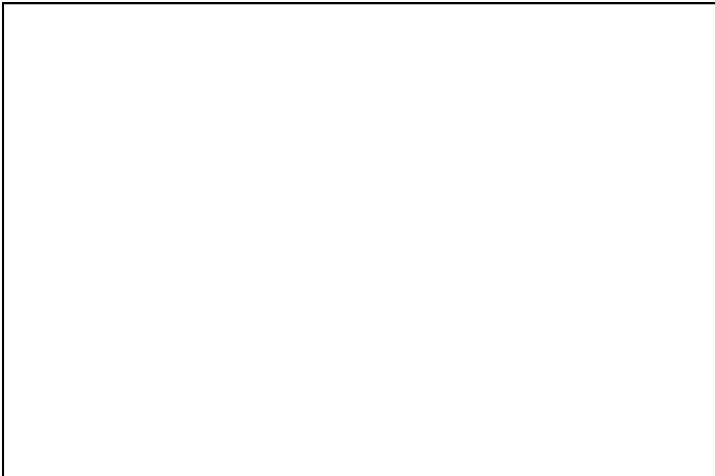
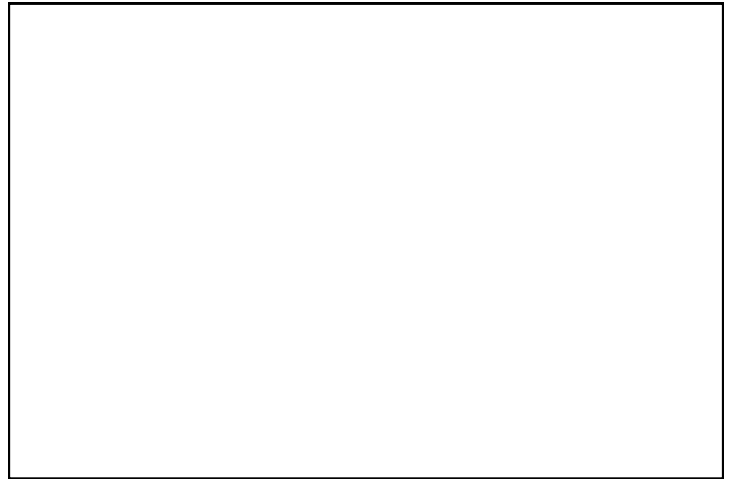
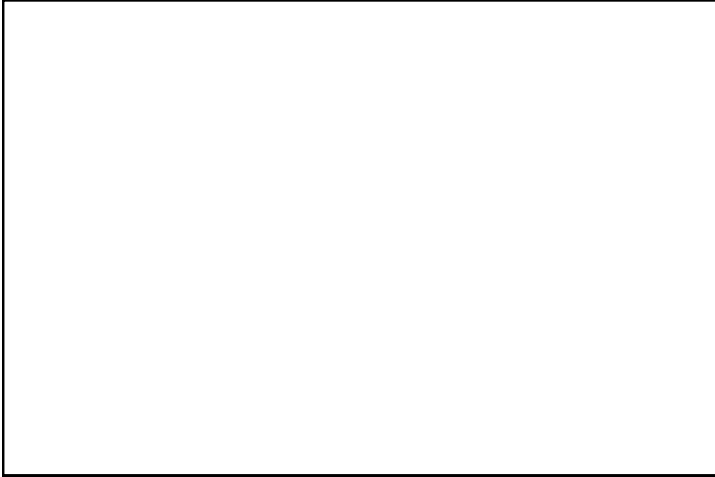
Försök att testa alla de olika reglerna och se om du kan få till de?
Det krävs övning och ibland ser man inte de olika reglerna förrän man har tagit in bilden i datorn och beskär bilden. Men prova på!!!!

Klistra in två olika bilder med olika regler och berätta lite om bilderna.

ARBETSUPPGIFTER STUDIO

Vi testar tillsammans med lite olika ljussättningar. Försök att följa anvisningarna från förra sidan och tänk på allt vi har gått igenom hittills!! Dela med dig av dina favoritbilder här och berätta lite om varför det blev just dina favoriter.

ARBETSUPPGIFTER REDIGERING

Välj ut 2-3 olika redigeringar i FOTOSKOLANPÄRMEN. GLÖM INTE ATT SPARA BILDEN I 2 OLIKA NAMN, EN FÖRE OCH EN EFTER!

FÖRE

EFTER

--	--

FÖRE

EFTER

--	--

FÖRE

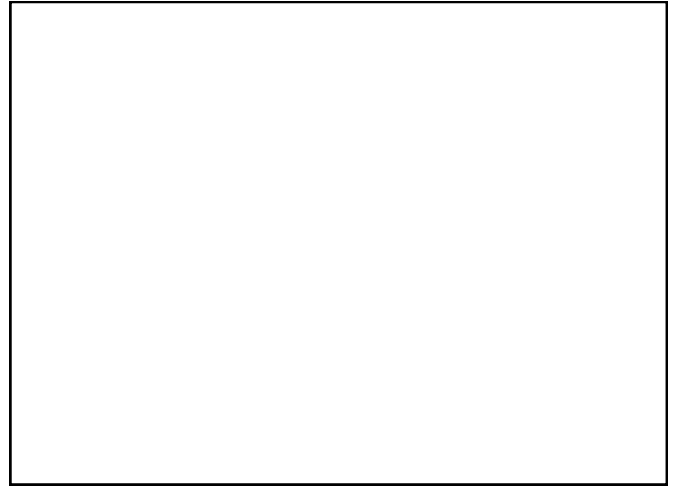
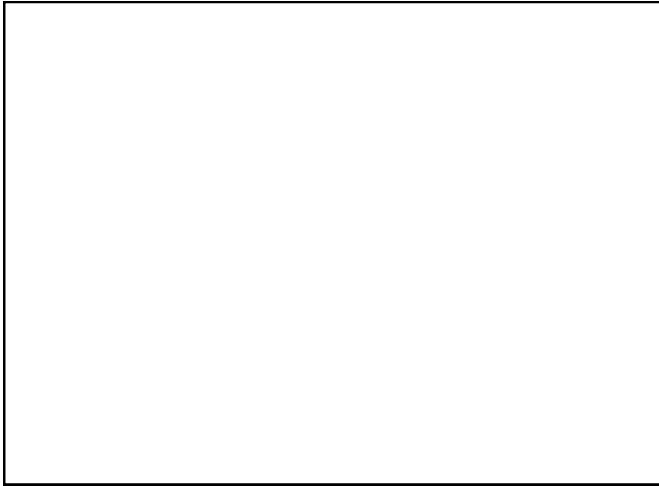
EFTER

--	--

ARBETSUPPGIFTER MAKRO

Försök att fotografera makro med ditt vanliga 18-55 objektiv. Gå så nära du kan, testa dig fram. Vissa kompaktkameror har en makroknapp att trycka in för att minska närgränsen. Den ser oftast ut som en blomma.

ARBETSUPPGIFT RAW (RÅFORMAT)

Vi ställer om kamerorna på **RAW** (NEF när det gäller Nikon) och fotar i **RÅFORMAT**. Vi tar lite olika bilder sen hjälps vi åt med era bilder i **CAMERA RAW** och **LIGHTROOM** så kan ni se vilka hjälpmedel man har när man fotar i **RAW**. Vi sparar om bilden till **TIFF** eller **JPG**.

ARBETSUPPGIFTER SVARTVITT

Ställ in din kamera på svartvitt och fotografera ett antal motiv. Gärna lite olika motiv som tex ansikten, träd, hus och vad du mer kommer på.

Klistra in några utvalda exempel här:

Testa nu att fota samma motiv men med färg och istället redigera de svartvitt för att se de olika möjligheterna. Vilket föredrar du?

Klistra in några utvalda exempel här:

ARBETSUPPGIFTER PORTRÄTTFOTOGRAFERING

GATUFOTOGRAFERING: Ställ in din kamera på lämpligt sätt och försök att fånga olika situationer ute som bra beskriver händelsen så de som tittar på bilden kan få en uppfattning av vad som skedde.

Klistra in några utvalda exempel här:

PORTRÄTTFOTOGRAFERING: Prova att ta porträtt på varandra, gärna i kombination med gatufotografering. Är något oklart så fråga om hjälp!

Klistra in några utvalda exempel här:

LÄNKAR

---

www.ma-foto.se

www.fotosidan.se

www.digitalfotoforall.se

<http://www.utsidan.se>

<http://www.bloggomfoto.se/fotoskolan/>

<http://www.kameravaskan.se>

<http://www.aifo.se/>

<http://www.fotografiska.org/2009/03/artikel-vitbalans-och-fargtemperatur/>

<http://www.moderskeppet.se/>

http://help.adobe.com/sv_SE/

<http://www.fotoguiden.se>

<http://digitalfotografen.se/>

<http://bildochfoto.se/>

www.mostphotos.com

www.bilddagboken.se

TREVLIGT FOTANDE!